

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina II

Broj 21

Tuzla

31. ožujak 1994.

Cijena 400.000 BHD

2.000 HRD

Odahni hrvatski narode

Ničija nije dovijeka

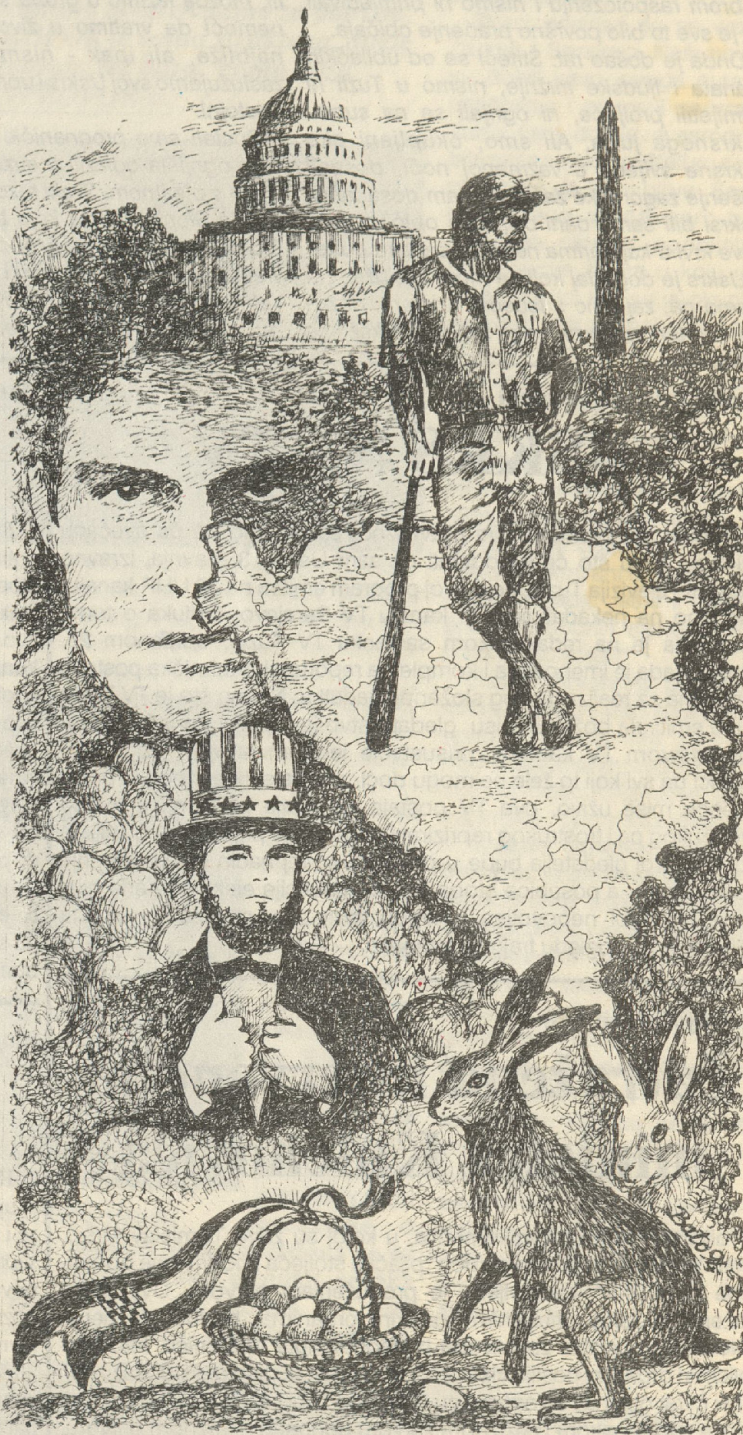
Svijet, sa Amerikom na čelu, sporo ali sigurno dovodi stvari u Bosni na mjesto. Neki su zadovoljni ishodom sporazuma, neki se pretvaraju da su zadovoljni i kontaju kako će ga izigrati.

Ničija nije dovijeka gorila naročito ako je muket. Poslije korizme i teškoga križnog puta lakše se diše. Dolazi Uskrs. A bilo je teško i tužno. Neki su uhvatili fursat. Slobodni teritoriji Posavine i Tuzle, rijetke su oaze gdje je Hrvatska zajednica ostala u svojim domovima, na svojim dunumima. Ali, kritična točka naše nevolje je za nama. Mi nismo neki drugi, "dobri", Hrvati koji se razlikuju od onih u Varešu, Kraljevoj Sutjesci, Travniku, Busovači, Bugojnu. Ali, jesmo Hrvati koji su se među prvima oduprli okupatoru i obranili svoje domove i dunume. Zahvaljujući našem otporu, našim slavnim brigadama 106, 108, 110, 115...HVO i našim bojovnicima u postrojbama Armije BiH, koje nisu napadale goloruki narod u slivu Bukovice i Trstionice, već se nosili sa jedinom pravom i stalnom frontom u BiH, u Brčkom, Gradačcu, Majeveci, Usori... Tu smo gdje smo - gdje smo tu i ostajemo. Ovo je bio i ostao rat protiv realizacije velikosrpske ideje a ratovi u okviru toga rata bili su laterala i sitni šičar. Tuzlanska regija se stoga pokušava predstaviti kao ključni dokaz ispravnosti jedne politike koja se protivu Hrvata Bosanaca agresivno vodila silom oružja i informacija. Prikazuju nas kao neki Disneyland suživota, a nama su se čak i u ovom Disneylandu izjalovile mnoge nade. Upliv Hrvata u vojsci i policiji sve je manji. U školstvu, Univerzitetu, naslijeđenoj industriji, naslijeđenim kulturnim i športskim institucijama, državnim medijima, praktično više nema Hrvata u značajnijoj funkciji. Hrvatske kulturne institucije smještene su gotovo sve u ograđeni prostor franjevačkog samostana. U Bosni za koju smo glasali i koju smo branili, Hrvatima Tuzle bilo je najbolje, ali nije bilo dobro. U priredbi koja prikazuje kako smo tobože sretni i ravnopravni u suživotu i podjeli vlasti glume Hrvati. Kada ponosito zapjevamo i zatamburamo, to prenose obje tuzlanske televizije u kojima je sve manje Hrvata i hrvatskih interesa. Drugi Hrvati koji se prikazuju u priredbi sa sretnim životom su naši učesnici u zajedničkoj vlasti.

"Katolici drevne biskupije Vrhbosne izgnani su ognjem, strahom i gladu. Ostali su još ostaci ostataka: hrvatske enklave koje su već mjesecima u okruženju. I njih se želi protjerati. Propagandne mašinerije rata sa svih strana pripremaju scenarije njihova uništenja."

Ovo nije citat iz nekog ustaškog biltena ili novina u Hrvatskoj. Ovo su napisali fratri i svećenici Vrhbosne :fra Petar Anđelović, provincijal franjevačke provincije Bosne Srebrene i mons. Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski. Oni su uvijek bili barem takvi i toliki Bosanci kakav je Ejup Ganić.

Lj. A.

SRETAN USKRS SRETAN USKRS SRETAN USKRS SRETAN USKRS SRETAN USKRS

SRETAN USKRS

Sretan i Blagoslovljen Uskrs

Teško možemo zamisliti danas kako smo Uskrs slavili jučer. Bili su to obično vedri dani s mnogo sunca i novoga cvijeća. Sjedali smo nestrpljivo za uskršni bogati stol, a na njemu posvećenje i druga izabrana jela. Predavali se dobrom raspoloženju i nismo ni primjećivali da je sve to bilo površno praćenje običaja.

Onda je došao rat. Štiteći se od ubilačkih granata i ljudske mržnje, nismo u Tuzli ni primijetili proljeće, ni ogrijali se na suncu uskršnoga jutra. Ali smo, okupljeni oko uskršne svijeće u vazmenoj noći, dosegli rješene zagonetke zašto su nam dosadašnji Uskrsi bili samo dani cvijeća i običaja a ne nove krvi u kapilarima naše kršćanske duše.

Uskrs je događaj koji se mora zaslužiti. Da bismo ga, zajedno s Isusom Kristom, doživjeli, moramo prije za njega trpjeti. Ne kaže se

uzalud da nema Uskrsa bez Velikog petka.

Evo naše sudbine! Visimo na križu svoje patnje i besmislenoga poniženja, udišemo zatrovani zrak mržnje i nasilja, čekamo na križu kap nade i ohrabrenja ali - nismo mrtvi. Ili, možda ležimo u grobu svoje rezignacije i nemoći da vratimo u život i sebe i svoje najbliže, ali ipak - nismo mrtvi. Upravo zaslužujemo svoj Uskrs i upravo ga postajemo dostojni.

Postali smo prognanički narod. Sa svojih smo ognjišta odlazili u suzama, ali ćemo se vratiti s pjesmom. Svaki razoreni hrvatski dom naš je Sion, svetinja koju treba opet podići. Očišćeni patnjom, preporođeni milošću, vratit ćemo se s ponosom i prinijeti žrtve zahvalnice. Naša sadašnja Kalvarija, naša je buduća slava. Naša prolivena krv bit će zalag

našeg blagoslova. Suze naših majki, žena, djece i staraca otr će Onaj koji u naš život utiskuje svoje patničko lice kao u Veronikin rubac, i poziva nas da se često zagledamo u to lice - da Njega prepoznamo i da mu se u patnji, ljubavi i čestitosti što više suobličimo.

Ne proklinjimo jer ni Krist nije proklinjao. Molimo jer Krist je molio, i opraštajmo jer Krist je oprostio. Ne uzvraćajmo zlo za zlo, da bi nas Otac prepoznao kao svoju djecu svjetla i udijelio nam radost uskršnuća. Uz želju da nas sve što prije obasja zora uskršnoga jutra, mira i slobode, neka nam je svima Sretan i Blagoslovljen Uskrs!

Fra Zvonko Miličić
Franjevački samostan Svetog Petra i Pavla
Tuzla

Mediji i vjerski blagdani

USKRS NA TV

Premda još zvanično nije potvrđeno, saznajemo da će svečanu uskršnju misu što će se održati na sam Uskrs, 3. travnja, izravno prenijeti Televizija Tuzla, koja svoj program emitira na 36 UHF-kanalima, odnosno na nekadašnjem 2. kanalu TV Sarajevo. Odluka o tome donesena je na redakcijskom sastanku TV Tuzla, održanom 25. ožujka, kada je imenovana i kompletna reportersko-tehnička postava zadužena za realizaciju tog složenog zadatka. Nakon što je TV Tuzla uživo emitirala božićnu misu, gledateljstvo je u prilici da još jednom posredstvom TV kamera, prisustvuje jednom takvom događaju. Budući da svi koji to žele ne mogu doći, a ni da svi ne mogu ni pratiti prijenos mise uživo, ova TV postaja od ranije primjenjuje metod dvostrukog pa i trostrukog repriziranja. Razlog je prije svega u želji da što veći broj gledatelja bude u prilici da na taj način osjeti uskršnje raspoloženje, a posebice stoga što su redukcije električne energije, same po sebi nepovoljne i nepouzdanje, i u pogledu vremena uključivanja i u pogledu trajanja intervala.

Mršić još u pritvoru

Zatražena intervencija ministra Kulenovića

Policijsko-sudska tragikomedijska, u kojoj su žrtve Tomislav Mršić, Mirko Vajand i drugi, a sve zbog "pljačke stoljeća i podriivanja obrambene moći BiH", nastavljena je produženjem pritvora. Ovih dana uložena je žalba oficijalnim sudskim organima, budući da nema zakonskog uporišta za navode iz nepodignute optužnice. Istražno-policijski organi ni poslije više od četiri mjeseca, nisu našli dokaze koji bi bili čvrst oslonac za optužnicu i sve ono zbog čega se Mršić i ostali nalaze u tuzlanskom Okružnom zatvoru odnosno istražnom pritvoru. Tuzla tako i dalje ostaje na čelu liste gradova poznatih po raznoraznim "neprijateljskim grupama" još iz vremena komunističke pravdoljubivosti. Mnogo toga se promijenilo u međuvremenu, ali shvatanja nisu, a uz to su i pojedini kadrovi, ostali na svojim, nepromijenjenim pravosudnim pozicijama. Samo su na logodavci, nekoliko promijenili pravce gledanja na život i okolinu. U međuvremenu su predstavnici hrvatskih organizacija zatražili od dr. Salihha Kulenovića, ministra koordinatora za tuzlansko-drinski region u Vladi BiH, da uloži svoj autoritet, kako bi Mršić, Vajand i ostali bili pušteni na slobodu, i time prekinuta nepotrebna politička tortura, bez primjera u novijoj sudskoj praksi.

Caritas

Podijeljeni paketi

Prekid borbenih djestava između Armije BiH i HVO-a, te opće političko-psihološko smirivanje između Hrvata i Muslimana, urodilo je plodom, prije svega u humanitarnoj oblasti. Konvoji hrane i lijekova bez ikakvih teškoća su prošli i kroz predjele, gdje je to koliko juče bilo nezamislivo. Uklonjeni su brojni vojno-policijski punktovi, gdje je pod firmom kontrole, uglavnom otimana roba namijenjena Tuzlacima, bilo da je riječ o obiteljskim paketima ili robi koju je kupovala Država. Točan broj konvoja, i broj kamiona što su ovih dana pristigli, nije poznat, ali je više nego očigledno da se situacija značajno smiruje. Odavno u Tuzli nismo vidjeli vozila "Duhovna stvarnost" humanitarnog društva katolika iz Zagreba. Zahvaljujući tome, članovi "Caritasa" ne samo u tuzlanskoj, već i u susjednim župama, dobili su uskršnje pakete, ili će ih narednih dana dobiti, ovisno od organizacije distribucije. Ukoliko vojno-politička situacija ostane nepromijenjena, odnosno ako se bar ne pogorša, utoliko će ukupna humanitarna situacija biti povoljnija. Posljednje vijesti govore da se hrvatsko-muslimansko primirje poštuje, što znači da će magazini s humanitarnom pomoći, biti puniji.

Smjene u komandi 2. korpusa

Pranjić - na čekanju

Ranije informacije koje su uglavnom plasirane po nezvaničnim skupovima, o smjenama u vrhu zapovjedništva 2. korpusa, djelimično su se i obistinile. Načelnik sigurnosti Anto Pranjić nije više na toj dužnosti i sada je na raspolaganju, kako se obično naziva period do postavljanja na novu dužnost. Koji su stvarni razlozi ovog kadrovske pomijeranja, nije poznato, jer iz oficijalnih krugova 2. korpusa to nije ni priopćeno. U javnosti se samo nagada da je Anti Pranjiću namijenjeno mjesto vojnog atašea u bosanskohercegovačkom veleposlanstvu u Parizu. Također, nezvanično se saznaje da je "glavni prigovor" Pranjiću, stigao iz kabineta načelnika Štaba Vrhovne komande Armije BiH Rasima Delića, da Pranjić nije na vrijeme osujetio pobunu u 111. brigadi HVO-a iz Žepča. Ono što je nesumnjivo, jeste da pomenuta brigada nije u sastavu 2. korpusa, pa time ni u sferi odgovornosti načelnika sigurnosti Ante Pranjića. Na mjesto prvog čovjeka u oblasti sigurnosti u 2. korpusu, nedavno je postavljen Mehmed Zilić, doskorašnji prvi čovjek općinskog Sekretarijata za narodnu obranu, a kojeg je na njegovom mjestu zamijenio Ekrem Šehović, nekadašnji zapovjednik 1. Tuzlanske brigade.

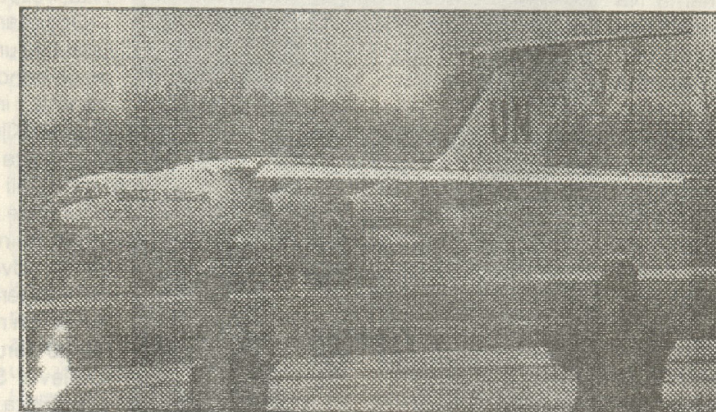
Čaršijske priče o tome da "ide i Šadić", još nisu dobile svoju zvaničnu potvrdu. Brigadni general Hazim Šadić, još obavlja svoju dužnost, a prema također nezvaničnim informacijama, i njemu je namijenjeno neko od mjesta u vojno-diplomatskoj hijerarhiji.

Glavni protagonisti: Akashi, Bešlagić i "iljušin 76"

Aerodrom ili baza?

Pratimo otvaranje aerodroma otkako se tamo smjestio NORDBAT. Simpatični zapovjednik Berlin, u maniru colonela rangera u vesternu prije mjesec dana nam je objašnjavao kako su Srbi simpatični urođenici sa kojima će se lako izaći na kraj samo kada stignu "leopardi". Naši su momci predali aerodrom UNPROFORU koji ga je bez problema okupirao. Oni su se bili spremili za veliku operaciju pod imenom Pegasus. Pa u jednom svom papiru kažu: "Sedmoga ožujka Nordijski bataljun NORDBAT 2, upao je u područje aerodroma. Bosanska armija se povukla u roku od 24 sata. NORDBAT 2 je imao 6 tenkova, 16 borbenih kola i 150 vojnika". Vojnici NORDBAT-a su bili iznenađeni stanjem i mogućnostima baze i oduševljeno su nam pričali gdje će što biti smješteno, ponašajući se kao naš čovjek kada iznenada nakon podstanarske sobice dobije najmanje červeroipolsobni stan. Pošto kod vojske nema improvizacija, zapovjedništvo je preuzeo avijatičar, pukovnik Tom Johansen, koji je odmah shvatio da se radi o dobro očuvanoj vojnoj bazi koju treba naseliti sa stotinjak stručnjaka i stotinjak tona opreme. To je njegov dio posla, da od onoga što mi zovemo aerodrom, napravi vojnu bazu, što ona zapravo i jeste. Kada Japanac nešto obeća, on to i ispunji. Akashi je obećao lordmeru Bešlagiću da će doletjeti i doletio je na "iljušinu 76", donoseći peškeše. Humanitarni paket koji je dovezao "iljušin" stao je na omanji kamion. Ruski policajci su nožem rasjekli pakete, a njihov zapovjednik, major policije, Aleksandar Čubov rekao je da su našli tube zubne paste i mjesecne uloške bolje vrste. Uzalud su se naši trudili da

Bio je odličan dan za "iljušina". Niski oblaci, kiša, samo što nije prešla u snijeg a on nježno dodiruje pistu i aterira bez problema. Tuzlanski aerodrom je otvoren, pa zatvoren - odnosno otvoren samo za potrebe UNPROFOR-a. UNPROFOR je vojna struktura, dakle aerodrom nije aerodrom već baza. Vojna baza UNPROFOR-a.

pokazu da je to naš aerodrom, da pripada našoj državi (član Predsjedništva Ključić), našoj slavnoj armiji (armijski general Rasim Delić), i da je smješten u široj regiji Tuzle, Dubravama (ministar Kulenović). Akashi se obraćao samo Bešlagiću. Pošto teško izgovara njegovo ime trebao bi mu naš gradonačelnik dopustiti da ga zove jednostavno "Bešlaga". Bešlagić je sjeme koje mu je simbolično dao Akashi, poklonio Okrugu a Akashiju dao jednu ili dvije boce bosanskog sakija poznatog kao rakija. Došle su sve svjetske agencije i televizije. Bili su zasatupljeni svi lokalni mediji. Sve je

išlo po preciznom programu: slijetanje, govoranica, posjeta izbjegličkom logoru, posjeta bolnici, konferencija za novinare, besprijeckorno uzlijetanje.

Mr Yasushi Akashi

Na pitanje što će dalje raditi - Akashi je odgovorio:

"Traže se kompromisi. Svakog dana se događa nešto novo i pozitivno. Danas u Zagrebu pregovara hrvatska Vlada sa Srbima u k rajini. Nadamo se da ćemo večeras prisustvovati potpisivanju sporazuma o

prekidu vatre. Aerodrom će se otvoriti ako dopusti srpska strana sa kojom se još pregovara. Aerodrom nije ot-

voren za humanitarnu pomoć već samo za UNPROFOR. Tko napadne UNPROFOR bit će bombardiran."

Strani novinari su se vratili u Zagreb i Sarajevo. Naši novinari su dobili kavu, ovoga puta bez patišpanje i premrzli se vratili u Tuzlu. Lani, dok je na aerodromu bila naša vojska, puštali su se ljudi oko piste da beru gljive. Sada je ovo prava vojna aero-baza, opasana oštom, specijalnom bodijikavom žicom u koju ulaze samo vojnici koji su je okupirali i naši ljudi koji su imali sreće da se zaposle kao radnici i prevodioci. Tuzlanski aerodrom je postao vojna baza UNPROFOR-a.

Od bh. novinara jedino je HG na konferenciji za tisak postavio pitanje gospodinu Akashiju. "Gospodine Akashi, vidjeli smo da ste prije dolaska u Tuzlu bili dobro informirani o svemu što se ovdje događa. Jeste li Vaše impresije dopunili tijekom ovoga kratkog boravka?"

Gosp. Akashi je ponovo istakao priznanje Tuzli koja je ostala grad u kojem nije došlo do međunacionalnih sukoba i u tome smislu odao priznanje gradonačelniku u Tuzlacima rekavši:

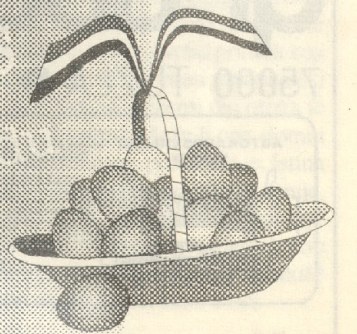
"Nakon posjete bolnici, a osobito izbjegličkom centru shvatili smo tešku situaciju. U izbjegličkom centru ljudi žive u nehumanim uvjetima i naše reagiranje mora biti urgentno. Održao sam obećanje dato gradonačelniku gosp. Bešlagiću da će za tri dana sletjeti avion na tuzlanski aerodrom. Nadam se da ću i prije tri tjedna ispuniti i drugi dio obećanja, da će na aerodrom sletjeti avion sa humanitarnom pomoći. U to ime od gosp. Bešlagića sam dobio nekoliko boca šljivovice."

Lj.A.

HDZ

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA TUZLA
OPĆINSKI ODBOR HDZ TUZLA

Sretan Uskrs
hrvatskom narodu
sa nadom
u skori mir

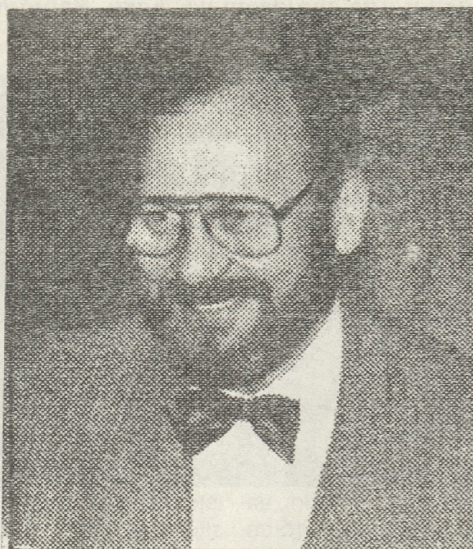
Konferencija za tisak Stjepana Kljujića

Hrvati nemaju čega da se stide

Boravkom u Tuzli i još nekim općinama prijatno sam iznenađen koliko je ovaj kraj dao za obranu BiH, zbrinjavanje prognanika, i očuvanje privrede, rekao je Stjepan Kljujić u Tuzli

Član Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Stjepan Kljujić bio je u višednevnoj posjeti Tuzli i nekim susjednim općinama. Na kraju svog boravka održao je konferenciju za tisak i rekao da iz Tuzle nosi pozitivne dojmove. Rekao je da on osobno misli da nema kraja rata u BiH dok se sve izbjeglice i prognanici ne vrate svojim kućama. Međutim ima dosta nezadovoljstva prema vlastima i policiji na teritorijama odakle je veliki broj prognanih Hrvata. Dok neke od lokalnih policija ne budu promijenjene i uklonjene, prognanici se neće vratiti u svoje napuštene domove. Veliku opasnost predstavlja trokut kojeg su napravili neki općinski gradonačelnici, šefovi policijskih postaja i direktori logističkih centara. Ti problemi moći će se riješiti kada budemo imali osposobljenu i opremljenu federalnu policiju, koja neće biti podmitljiva i neosigurana.

Sjedinjene države Okruga Tuzla davno su uvele masu kontrolnih punktova, a bogme i svoje općinske, a ne samo okružne, carinske dažbine. Na nekima se naplaćuje klasična carina, a na drugima sistematski kontrolira sve što se pronosi i kupuje u nekoj drugoj sredini. Ako nema uvjeta za naplatu "carine" ima za pljenidbu. Oduzimaju se vreće brašna, "šteke" cigareta, koja litra ulja a gospoda šverceri koji su u švercerskom klanu mogu prenositi "kartone" cigareta razmijenjene na prvoj liniji fronte sa četnicima, i ništa im se neće desiti.

gosp. Stjepan Kljujić

O povratku izbjeglica i prognanika u Sarajevo rekao je da naš glavni grad nije nikakav izolirani centar, ali jeste specifičan, kompleksan. Bit će uskoro objavljen javni poziv da se sve Sarajlije vrate svojim kućama. Za one u BiH bit će to rok od 14, a za one u inozemstvu, 21 dan. Mi moramo zaštititi Sarajevo i sve druge gradove od prenaseljavanja, od neplanskog ulaska ruralnog stanovništva, od posljedica koje nastupaju poslije rata. Moramo izmijeniti i naš odnos

prema gradu, i ubuduće stvarati nove manje urbane sredine, s pet do deset tisuća stanovnika, veli Kljujić.

Odgovarajući na više pitanja koja mu je postavio urednik "Hrvatskog Glasnika", a koja su se odnosila na povratak Hrvata na njihova ognjišta, i inače položaj hrvatskog puka u BiH, Stjepan Kljujić je rekao da Hrvati u BiH mogu ići dignute glave, nemaju čega da se stide i boje. Dali su maksimum za obranu svoje domovine. Očigledno prognane Hrvate ne mogu na njihova ognjišta vratiti oni koji su ih sa njih odveli, nego oni koji su ostali i borili se, pa je sugerirao i svom vrlom prijatelju Aždajiću da se i on na tome angažira, posebno kada je riječ o Jeruzalemu Hrvata i katolika u Bosni, Kraljevoj Sutjesci. Što se tiče udžbenika, sveučilišta, medija, školstva, koje je u svoje ruke potpuno preuzela Partija, tu ima mnogih tvrdih ljudi koji hoće da trasiraju svoju politiku, i njih ili valja promijeniti ili smijeniti. I tu je bitna mobilizacija svih snaga i kadrova, a ne mirno promatranje iz prikrajka što se u tim djelatnostima dešava. Washingtonski sporazum i novi Ustav su sve to riješili, valja to realizirati, kaže Kljujić.

Za postojanje okruga rekao je da su bili nužno zlo, i da taj potez nije uspio. Nije Okrug Tuzla pozvan da se mijša u rad općina koje dobro funkcioniraju, nego da pomogne nesposobnim, razorenim.

Mato BIKIĆ

Provesti sporazum

Predsjednik Predsjedničkog vijeća Hrvatske Republike Herceg-Bosna Krešimir Zubak istakao je na zasjedanju Zastupničkog doma HR HB da su Hrvati spremni za provedbu

hrvatsko-muslimanskog sporazuma no da će dijelovi obaju naroda pružati otpor. Sporazum treba provoditi postupno i odmjereno a otpor slomiti političkim sredstvima, rekao je Zubak.

HINA

Odlazak Alije Izetbegovića

Kako doznaje REUTER, prema prešutnom sporazumu iz Washingtona, Alija Izetbegović povući će se sa položaja predsjednika Predsjedništva

BiH, a na njegovo mjesto doći će predstavnik iz hrvatskog naroda. Ponovnim izborom Alije Izetbegovića za predsjednika SDA na nedavnoj konvenciji stranke u Sarajevu, i ta nagadanja će vjerojatno biti potvrđena.

Predsjednik BiH Krešimir Zubak?

Zastupnički dom HR Herceg-Bosne predložio je za predsjednika Federacije BiH Krešimira Zubaka, koji obnaša dužnost predsjednika Predsjedničkog vijeća HR Herceg-Bosna. Izaslanstvo HR HB: Krešimir Zubak, Jadranko Prlić, Ante Roso, prisustvovat će u ime HR HB zasjedanju Ustavotvorne skupštine Federacije BiH.

HINA

Grabovičkić

75000 TUZLA • Crno Blato br.121

Vjernicima katoličke vjeroispovijesti
čestitamo predstojeće
Uskrsne blagdane

In media res

Vratimo se realnosti

Obilje blagdanske struje kao i Bečki pregovori, dogovori i cjenkanje oko stvaranja "povijesnog sporazuma" Hrvata i Muslimana, omogućili su nam da proteklih dana nešto duže pratimo programe dostupnih nam radio i TV postaja. U odnosu na prethodne mjesece bilo je pravo zadovoljstvo i odmor, slušati sa. RTV. Izuzev tragičnih podataka o broju novih poginjenika, na koje se čovjek, htio ili ne, nažalost ipak navikava, te emisije su izgubile jedan bitan "kvalitet". U izvješćima dojučerašnjih zapjenjenih dopisnika ne spominju se više, ni u šali, "ustaše", dojučerašnji ljuti neprijatelji, koji su se posljednjih mjeseci namnožili takvom progresijom, da je objektivni i prestrašeni slušatelj morao često zaviriti i pod vlastiti krevet, u strahu da i tamo ne nađe neku od tih groznih kreatura. Naravno, "ustaše" su se vratile tamo odakle su i došle, u radionice ostrašćenih pojedinaca, koji svoj opstanak mogu opravdati jedino proizvodnjom sve novijih i brojnijih neprijatelja. Jedan potpis mijenja sve, pa tako i "nezavisne i objektivne" sa medije a uz njih i njihove epigone. Postrojbe HVO-a ponovno su ravnopravan konstituent buduće savezne vojske. Na našu radost i 111. brigada HVO-a iz Žepča, opet je oslobođilačka, značajno doprinoseći deblokadi Maglaja. Tiranin i diktator iz Banskih dvora, odjednom je postao predsjednik Franjo Tuđman, jer tko je vidio da predsjednik Izetbegović potpisuje mirovni i međudržavni dogovor sa jednim, tako omraženim, apsolutistom kako su ga sa mediji mjesecima prikazivali. Za neke normalne medije i principijelne pojedince, to bi bio teško probavljiv preokret, ali za orwelloske novinare to je samo još jedno u nizu, naredenje-izvršenje, prilagođavanje trenutnim političkim odnosima i potrebama.

I dok zapadni novinari ne mogu da se načude, zapanjeni činjenicom da su za samo par dana prestali gotovo svi sukobi HVO-a i Armije BiH, koji su po svojoj žestini i bestjalnosti često bili i gorji od onih sa četnicima, običnom i napaćenom narodu, ostaje samo da se pita u čijim su to glavama bujale ideje o privatnim pašalucima, banovinama i sličnim tvorevinama, dok su Srbi

utvrđivali granice svoje države, a Hrvati i Muslimani se međusobno istrebljivali. Mediji kao najveći raspirivači potonjih sukoba, odjednom su se našli u ulozi vatrogasaca, a što im, osim nekoliko izuzetaka, donekle i polazi za perom. Međutim, šteta koja je nanosena ustrajnim sijanjem sjemena zla u narodima je ogromna, i neće biti lako zaboravljena. Da je to točno potvrđuju i samo dva primjera

teritorija vlastite države, a da će do 50%, koliko nam garantira međunarodna zajednica, trebati prolići još dosta vojničke (narodne) krvi i političkog znoja; da se nitko od prognanika nije još vratio na svoje ognjište; da postoje tri-četiri masovna logora, što se i zaštićenim zonama zovu; da članovi Predsjedništva svoju državu obilaze šumskim stazama i bogazama...

I Hrvatima i Muslimanima mora

ova situacija i položaj u kojima se sada nalazimo, prinuđeni da tužakamo nevaljale Srbe UN-PROFOR-u i iščekujemo međunarodnu sadaku. Slobodno i nesmetano, a u stvari isprazno, mahanje nacionalnim barjacima kao i pompezne proslave vjerskih blagdana slaba su satisfakcija za stotine tisuća, i Hrvata i Muslimana, izgnanih iz svojih domova sa slabim izgledima na povratak. Tek kada to shvatimo kao tužnu i nadajmo se, samo trenutnu, realnost, moći ćemo krenuti u mukotrpnu izgradnju buduće nam zajedničke države. Do tada je potrebno liječiti rane, koje još više bole, jer nisu trebale ni biti nanesene. Samo zaliječenih rana, ali ne i zaboravljenih, možemo se nadati nekakvom uspjehu budućeg života jednih pored drugih.

Z.S.

"Ustaše" ukinute dekretom. Nova dužnost starih izvršitelja. Hladne glave preduvjet za normalizaciju hrvatsko-muslimanskog odnosa

koja smo imali priliku čuti posljednjih dana. Gradonačelnik zapadnog dijela Mostara izjavljuje u misiji "Slikom na sliku" kako će Hrvati dopustiti Muslimanima da osnuju svoju općinu na lijevoj obali, pa neka tamo nose feredže i rade što hoće. Ovakve tvrdnje izjave sigurno je, neće doprinijeti boljem razumijevanju i suradnji bivših i budućih sugrađana, isto kao i tvrdnje zamjenika zapovjednika 4. korpusa Armije BiH, kako je Mostar oduvijek bio muslimanski grad, i da će svi zločinci u hrvatskom narodu morati biti kažnjeni, ukoliko se želi trajan mir i dogovor. Mi ne negiramo da postoje pojedinci u postrojbama HVO-a koji su vršili zločine i za njih moraju odgovarati, ali je isto tako činjenica, da postoje zločinci i u redovima Armije BiH ali ih dotični gospodin nije spomenuo.

Sve dok obje strane ne shvate da se ne mogu ponašati s pozicija pobjednika u ovom tragičnom hrvatsko-muslimanskom ratu, a napose u zajedničkom ratu sa Srbima, neće biti ni stvarne suradnje ni napretka buduće države. Kao vrhunac samohvale došla je posjeta i nastup Stjepana Kljujića, još jednog kooptiranog člana Predsjedništva BiH, očito impresioniranog nedavnom posjetom Norveškoj, i skandinavskim modelom demokracije i državnog uređenja, za nas tako neostvarivim. Izgleda da je pojedincima još uvijek potrebno reći: "Car je gol", da su četnici tamo gdje su bili i u lipnju 1992., znači svega 15 km od centra Tuzle; da je najzapadniji grad najveće slobodne teritorije u BiH, Gračanica; da i Muslimani i Hrvati zajedno kontroliraju svega 30%

biti jasno da su oni u ovom ratu gubitnici, poražena strana s minimalnim ili gotovo nikakvim izgledima na poboljšanje vlastite pozicije. Ako se nešto ne može nazvati pobjedom to je upravo

Mogu li sankcije pobijediti Srbiju?

Surova istina

Bošnjačko-hrvatski sporazum, koji nas je sve obradovao probudio je nove nade. Obaranje zrakoplova došlo je nakon gomile loših vijesti koje su nas šibale u posljednje vrijeme. Čuju se, međutim, mnoge, ne baš nove, neutemeljene tvrdnje kao: Srbija je na koljenima; Srbi će nam moliti da uđu u našu državu; Srbi iz Šumadije će se odreći Karadžićevih Srba, jer su im oni samo ekonomski teret; Zapad će ostvariti granicu na Drini itd. Da li je to baš tako?

Akcija NATO zrakoplova asocira, doduše, na vojnu intervenciju, ali ne treba zaboraviti da je ona samo operacionalizacija davno donesene odluke Vijeća sigurnosti, a odluke Vijeća može onemogućiti samo jedan veto. Zna se čiji. Dobro je, naravno, da SR Jugoslavija ne može svojim zrakoplovima i regularnim postrojbama napadati ni Bosnu ni Hrvatsku. To je, međutim, neće spriječiti da šalje tzv. dobrovoljce u Bosnu. Sankcije već imaju. Teza o podjeli unutar srpskog naroda teško je održiva. Sjetimo se samo Gazimestana. Sjetimo se 15-og svibnja 1992. Sapientni sat. (pametnom desete)

A kako stvari stoje u vojnom pogledu? Srbi, ili kako više volite Srbo-četnici su pokupili oružje teritorijalne obrane Hrvatske i BiH te suvremeno naoružanom armijom krenuli na skoro goloruki narod, osvojili najvrjednije teritorije i resurse te Hrvate i Bošnjake, što pobili, što istjerali. Glavne ciljeve rata ostvarili su u prvoj godini rata. Zadnja godina rata usmjerena je na "mirotvorne" akcije čiji je cilj da zločini padnu u zaborav, a umor od rata učini svoje. Ovo su vrlo ružne činjenice, ali lamentirati nad njima nije korisno. Srbi će svakako obećati povratak naših teritorija, ali neće vratiti ni pedlja. Što se na sabliji stekne, ne poklanja se lako. Međunarodna zajednica će svakako izvršiti pritisak koji se može svesti samo na sankcije. A mi ćemo za utjehu imati zapadnjački standard. Imaju visok standard i ciparski Grci, ali sjeverni dio otoka je očišćen od njih. A kako stvari stoje sa izolacijom? Može li ona slomiti zemlju? Sjetimo se Albanije. Desetljećima izolirana, preživjela je. Istina nerazvijena, ali nitko nije umro od gladi. Civilizacijsko zaostajanje nije, očito, Srbima prva briga. Hrvati i Bošnjaci, ako žele slobodu, moraju sami osloboditi svoja ognjišta. U suprotnom, ponovno će se međusobno potući radi ostatka teritorija, jer se pitanje životnog prostora ne može riješiti putem papira. Treba imati hrabrosti pogledati istini u oči.

P.B.

Na marginama Washingtona

Povijesna utemeljenost zajedništva

Mali narodi balkanskih prostora slavenskog su podrijetla i imaju dosta zajedničkog u svojoj povijesti. Prirodna upućenost jednih na druge osobito se odnosi na prostor zapadno od "civilizacijske pukotine koja ide tradicionalnom granicom između Istočnog i Zapadnog Rimskog carstva" (dr. Dubravka Oraić-Tolić), dakle na onaj koga prvenstveno naseljavaju Muslimani i Hrvati. Ideja o zajedničkom životu ova dva naroda povijesno je utemeljena. Istaknuti djelatnici oba naroda trasirali su putove i profilirali svijest o hrvatsko-muslimanskom zajedništvu. Valja odmah istaći da se s pojedinim stavovima nije moguće složiti, poput Pavelićevih o Muslimanima kao "cvijeću hrvatskog naroda" i uopće onih koji negiraju nacionalnu posebnost Muslimana.

Poznata je tako misao "Oca Domovine" dr. Ante Starčevića, izrečena još prije trinaest desetljeća (koju i danas pravaš često citiraju): "Mi smo Hrvati jedan narod s dvije vjere, sa islamom i katoličanstvom, ali to nije naša razlika, nego to je naše bogatstvo". S tim u svezi vrijedno je spomenuti stav velikog duhovnog autoriteta i povijesničara dr. Dominka Mandića: "Muslimani i katolici kao sljedbenici općih univerzalnih religija dobro luče vjeru od narodnosti. I katoličkoj i muslimanskoj vjeri s jedne strane, mogu pripadati pripadnici raznih naroda, a s druge strane, pripadnici tih vjera mogu biti jedanko dobri građani svog ili bilo kojeg drugog naroda."

Jedan broj znanstvenika, poput dr. Esada Čimića, zastupa tezu o katoličko-bogumilskom podrijetlu Muslimana. Karakteristična je tvrdnja Nusreta Idrizovića sa, prije petnaestak mjeseci održanog, simpozija u Zagrebu "Povratak iskonu - prilog obnovi zajedništva Muslimana i Hrvata": "Ključ za razumijevanje Muslimana je stećak - od Osmana su primili samo vjeru - iz kamena progovara kršćanska ikonografija, kršćanska duša i tradicija". Ne negirajući nacionalnu posebnost Muslimana njihov vjerski poglavar (reis-ul-ulema) iz vremena Kraljevine Jugoslavije Džemaludin ef. Čaušević naglašavao je da "bosanskohercegovački Muslimani moraju uvijek ići sa Hrvatima ako hoće da

Znanstveni, duhovni i drugi autoriteti više od jednog stoljeća ukazuju na međusobnu upućenost Hrvata i Muslimana. Sada potegne vuku njihovi političari

se održe i spasu". Velikosrpski apetiti bili su uvijek i ostali opasnost kako za Muslimane, tako i za Hrvate. Treba se, pored ostalog, podsjetiti Instrukcije Draže Mihajlovića iz 1943. godine, gdje se u točki 5. govori o stvaranju zajedničkih granica između Srbije i Crne Gore, kao i Srbije i Slovenačke čišćenjem Sandžaka od muslimanskog življa i Bosne

od muslimanskog i hrvatskog življa. Ono što nije realizirano u godinama ranijeg rata pokušali su ostvariti jahači apokalipse dok ne postanu jedna vojska, jedna vlast." Ova posljednja bi, suđeci po najnovijim potezima njihovih političara, uskoro mogla postati naša stvarnost.

A. UZUNOVIĆ

HDZ Tuzle dao potporu Washingtonskom sporazumu

Sastanak Predsjedništva HDZ-a BiH, Izvršnog odbora HDZ-a BiH i Predsjedničkoga vijeća Republike Herceg Bosne koji je održan 6. ožujka u Mostaru, na kojem je data puna potpora okvirnom sporazumu potpisanom u Washingtonu, prisustvovali su i članci HDZ Tuzla Hrvatske zajednice SOLI: Stjepo Pranjić, predsjednik Regionalnog odbora HDZ-a, Ante Zvonar, predsjednik HDZ-a Tuzla i član Središnjeg odbora HDZ-a BiH, Ivo Andrić-Luzanski, predsjednik HDZ-a Živnice i član Izvršnog odbora HDZ-a BiH i Ivica Marinović, tajnik Regionalnog odbora HDZ-a Tuzla.

Predsjedništvo HDZ-a BiH, Izvršni odbor HDZ-a BiH i Predsjedničko vijeće Hrvatske Republike Herceg Bosne, održali su u Mostaru zajedničku sjednicu.

Razmatran je Okvirni sporazum o razrješenju državne krize u BiH potpisan u Washingtonu između izaslanstva hrvatskog i muslimanskog naroda.

Temeljem zaključaka današnje zajedničke sjednice izdaje se:

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

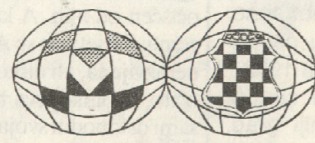
- Trajno opredijeljeni za mirno rješenje državne krize u BiH i na prostorima bivše Jugoslavije, za prestanak rata na načelima pravednog mira, vodeći računa o cjelini hrvatskog nacionalnog interesa, podržavamo duh i sadržaj potpisanog Washingtonskog sporazuma.
- Washingtonskim sporazumom osigurava se puna suverenost i konstitutivnost hrvatskog naroda u BiH, uključujući pravo na samoodređenje.
- Sporazum o rješenju državne krize BiH rezultat je dosljedne i cjelovite politike Hrvatske demokratske zajednice, koja je zacrtala i ostvaruje punu zaštitu prava i interesa hrvatskog naroda u cjelini.
- Odaje se priznanje i potpora predsjedniku Hrvatske demokratske zajednice dr. Franji Tuđmanu za dosljednu i principijelnu politiku ostvarenja hrvatskog nacionalnog prava i interesa, osobito za politiku zaštite Hrvata BiH.
- Daje se potpora i zadaća hrvatskom izaslanstvu u nastavku pregovora o ustavnim i drugim rješenjima za jasno definiranje svih bitnih pitanja glede ostvarenja suverenosti, jednakopravnosti i zaštite drugih prava koja su načelno rješenja Okvirnim sporazumom.
- Obvezuju se sva tijela HDZ-a BiH i tijela vlasti Hrvatske Republike Herceg Bosne na ustrajan i odgovoran rad kojim će se osigurati najbolji mogući uvjeti života i zaštite hrvatskog naroda, osobito u prijelaznom periodu.

Mostar, 6. ožujka 1994.

Pero MARKOVIĆ

Krešimir ZUBAK

Dario KORDIĆ

HRVATSKA MLADEŽ
HRVATSKE ZAJEDNICE SOLI

Vjericima katoličke vjeroispovjesti
čestitamo predstojeće
Uskrsne blagdane

osnažilo ideju o zajedničkom životu i nužnosti suradnje. Tako dr. Esad Čimić upozorava da "Muslimani ne mogu dobiti rat bez Hrvata, ali bi i Hrvati bez njih izgubili i ono što su stekli".

Oba naroda puno su izgubila u ovom ratu, Muslimani svakako najviše. Don Anto Baković se na pomenutom simpoziju u retoričkom stilu pita dokle će biti stradanja, a potom daje odgovor: "Sve dok se Hrvati i Muslimani nacionalno ne osvijeste, ne postanu svjesni zajedništva svoje kulture, jezika, povijesti, tradicije, dok ne postanu jedna vojska, jedna vlast." Ova posljednja bi, suđeci po najnovijim potezima njihovih političara, uskoro mogla postati naša stvarnost.

Državna vlast i rat u BiH

Kontinuitet politike HDZ-a BiH

Suverenitet /državni, narodni, nacionalni/ je formalno-pravno jedan od elemenata strukture državne vlasti oko kojega se u procesu prestrukturiranja državne vlasti u BiH najviše lome koplja. To što drugi nisu na vrijeme shvatili značaj tog pitanja razlogom je što su u međuvremenu Hrvati morali puškom braniti svoj dom.

Formalno-pravni značaj suvereniteta!

Struktura državne vlasti se najbolje može objasniti ako se pođe od definicije države kao organizacije koja raspolaže legitimnim monopolom nasilja u društvu. Za jednu državnu vlast može se tvrditi da je konstituirana onda kada je uspostavila svoj suverenitet na određenoj teritoriji. Pojam suvereniteta je u tom smislu istovjetan sa činjenicom da je država u stanovitom trenutku i na neodređeno vrijeme uspjela da nametne monopol prinude na teritorij gdje će se prostirati njena vlast te da imaju faktičku mogućnost da tu vlast efikasno vrši i da sprečava vršenje neke druge vlasti. Pogrešan bi bio zaključak da je suverenitet samo pravni izraz monopola fizičke prinude. Na taj način bi se država identificirala sa bilo kojim aparatom za prinudu, kao što je okupacija. Zato se postavlja dopunski zahtjev, međunarodni legitimitet suvereniteta. Pored državne postoji narodna i nacionalna suverenost. Narodna suverenost garantira narodu mogućnost da odlučuje o obliku vladavine u kojem će živjeti. Zato se narodni suverenitet često poistovjećuje sa pojmom demokracije. Nacionalni suverenitet sadrži postulat za potpunom povijesnom, kulturnom, etničkom, etičkom, običajnom, jezičkom i religijskom identifikacijom nacije, priznanjem njihove samosvojnosti i legitimiranjem prava na državotvornost. Problem predstavljaju mnogonacionalne države. Tada se u pravilu ispoljavaju sve snažnije tendencije ka političkom, gospodarstvenom i kulturnom podređivanju manjih nacija od strane onih većih i ka nametanju sustava vrijednosti većih nacija kao općedruštvenih. Njihovi ideolozi nastojali su da pokažu kako je problem nacionalnog suvereniteta u takvim zajednicama izmišljen. Ovakav pogled je po prirodi stvari odgovarao upravo većim nacijama koje su državnoj zajednici nametale svoj hegemonizam.

Retrospektive najznačajnijih prijedloga sporazuma i stavovi Hrvata!

HDZ BiH rezultatima višestranačkih parlamentarnih izbora, legalan i legitiman predstavnik demokratski izražene volje hrvatskog naroda (narodni suverenitet) je u vrijeme početka prestrukturiranja državne vlasti u BiH na referendumskom pitanju o budućoj sudbini i Hrvata potencirala pitanje suvereniteta naroda pri čemu se taj pojam isključivo primjenjuje na naciju na određenom teritoriju - više-manje suverene zasebnosti (nacionalni suverenitet). Još od lisabonskih i briselskih pregovora Hrvati su zastupali takvo stajalište gdje bi BiH bila očuvana u postojećim

granicama kao suverena država triju suverenih i konstitutivnih naroda koji žive na ovom tlu. Unutarnji suverenitet državne vlasti bi pripadao zemaljskim (kantonalnim vlastima), a spoljni suverenitet središnjoj (federativnoj ili konfederativnoj) vlasti. Svaka vlast bi u svojem području bila suverena. Dakle, u pitanju je podijeljena suverenost a ne ograničena (koja u biti i ne postoji). Državotvorni narodi u BiH bi bili suvereni i svoj suverenitet bi ostvarili u jednoj ili više sastavnih jedinica države. Realitet ovakva stajališta osvjedočen je i u Vance-Owenovom planu koji druga dva naroda nisu tada u cjelini prihvatili. Oblik državnog uređenja u budućoj državi bi bio složen i strukturu njenog uređenja određivao bi odnos središnjih organa, organa država-članica (kantona) i lokalnih organa, a nikako ne prosti (unitarni) oblik uređenja gdje postoji odnos središnjih i lokalnih organa a izostavljaju se organi članica.

Kontinuirano djelovanje hrvatske politike!

Ovakvo formalno-pravno stajalište ustroja odnosa tri naroda i državne vlasti Hrvati zastupaju u kontinuitetu od početka krize u BiH, čime su udovoljili svim relevantnim čimbenicima (pravnim i faktičkim) za uspostavu nove državne vlasti ne zanemarujući onaj, na početku pomenuti dopunski postulat, međunarodni. Iz perspektive sadašnjih pregovora u Beču, a znajući sve naprijed naznačeno, može se nedvojbeno ustvrditi da je hrvatska politika u kontinuitetu nastojala dati svoj doprinos u rješenju ratnih sukoba u BiH, upravo u ovom smjeru. Dakle, nije u pitanju nikakav zaokret u hrvatskoj politici nego samo nastavak realne i pravične politike. To što drugi nisu na vrijeme shvatili prednost ovakvog rješenja i što su brojčanom i vojnom premoći pokušavali zatrti hrvatsko nacionalno biće, razlogom je što su u međuvremenu Hrvati bili primorani puškom braniti svoj dom i svoj identitet.

Hrvate se, pokušavajući im osporiti vojnu, političku i gospodarstvenu moć, pokušava ubijediti da su morali potpisati preliminarni sporazum o federaciji sa Muslimanima pod pritiskom Amerike i zapadnih zemalja. Mi smo rekli, da su Hrvati ideološki i po načinu razmišljanja već na Zapadu i zato se ne treba čuditi što u dosadašnjim prijedlozima sporazuma, koji nudi međunarodna zajednica, Hrvati prvi nađu svoj interes. Dakle, nije u pitanju nikakva prisila, nego europski ideološki pristup državi, za koji, više je nego očividno, drugi narodu mnogo više vremena da utroše da bi ga razumjeli, ako su to uopće u mogućnosti.

Zvonimir BANOVIC

Svjedok vremena

Kako dalje?

Rat je najstrašnja prilika za ispoljavanje i prepoznavanje zločina s jedne i dobrote s druge strane. Dosadašnji tijek rata najbolje je ogledalo u kojem možemo vidjeti tko smo i što smo. Prikupljeno iskustvo boli, a patnje i trpljenje bude u svakom od nas mnoga pitanja, često nas dovodeći u teška iskušenja. Rat svojim žrvnjem melje ljude i širi očaj, strah i neizvjesnost. Tome su znatno doprinijela i sredstva informiranja svojim, najčešće, pristrasnim i navijačkim pisanjem, tako da istinite informacije nisu zauzimale mjesto koje zaslužuju. Kakve je to razmjere poprimilo najbolje pokazuje odnos prema Hrvatskoj demokratskoj zajednici, stranci koja je prva pružila organizirani otpor u nametnutom nam ratu. Danas se gotovo svi, koji su njeni članovi, proglašavaju ustašama a one koji ne prihvataju njen program svrstava u jedine "dobre" Hrvate, te ih se nagraduje zvučnim a nevažnim funkcijama u organima centralne vlasti. HDZ je simbol probudnog i oslobođenog hrvatstva, i to će i ostati u povijesti bez obzira na eventualne postizborne promjene. Naravno da je u dosadašnjem radu i politici stranke bilo i pogrešnih poteza, ali oni su neminovnost u ovako teškim okolnostima koje nameće rat. Međutim, ono što mnogi najviše zamjeraju HDZ-u je stvaranje HZ Herceg-Bosne, ne videći i ne želeći da prihvate činjenicu da je Herceg-Bosna nastala prvenstveno kao organizirani oblik otpora srpskom agresoru. Mnogi su već zaboravili da je rat ušao u BiH napadom na hrvatsko selo Ravno u Hercegovini, a da zvanične bh. vlasti nisu ništa poduzele kako bi to spriječili. Hrvatski je narod svojim samoorganiziranjem uspio da se obrani u onoj mjeri koliko su to realne mogućnosti dopuštale.

Mnogi podrazumijevaju pod HZ Herceg-Bosnom određeni teritorij koji nastanjuju Hrvati kao većinski narod ali to nije točno. HZ Herceg-Bosna je nacionalna zajednica Hrvata u okviru države BiH, što su uvijek i isticali, ali sa mediji to nisu prenosili. Ona obuhvata kako Hrvate u zapadnoj Hercegovini tako i Hrvate u onim krajevima gdje su u manjini ili u kompaktnim enklavama, što će i naći budućeg Ustava ozakoniti mogućnošću osnivanja vlastitih općina u okviru kantona sa odlučujućom većinom jednog naroda. HZ Herceg-Bosna je ispunila svoj cilj, obranila je pravo hrvatskog naroda na stvarni suverenitet u okviru R BiH, što je i potpisivanjem dogovora o bošnjačko-hrvatskoj federaciji u Washingtonu, potvrđeno. Ova Zajednica je jasnom artikulacijom političkih prava Hrvata u BiH, kao i svojom oružanom borbom presudno doprinijela zaštiti povijesnih interesa hrvatskog naroda. Bez obzira kako se zvala, HZ Herceg-Bosna je nešto na što imamo legitimno pravo i nju nam nitko ne može oduzeti. Jedini način na koji se ona može uništiti je stvaranje podjela u hrvatskom narodu na čemu pojedinci, izdašno potpomognuti od centralnih vlasti, ustrajno rade.

Svoju nacionalnu povijest i sudbinu Hrvati ispisuju svojom krvlju, a to je najveće jamstvo i svetinja da ona ne smije biti iznevjerena. HDZ je oduvijek bila spremna surađivati sa svima, bez obzira kojoj stranci pripadaju, jedino uz uvjet da rade u korist hrvatskog naroda. Šansa će biti pružena svima, pa i onima koji su u protekle dvije godine bili samo gledatelji povijesnih događaja. Politika HZ SOLI i HDZ-a Tuzla i ubuduće će raditi na osiguranju potpore i uporišta u narodu a također, i na pridobijanju onih istaknutih članova naše Zajednice koji su do sada bili po strani. Nećemo čekati nova, bolja vremena - sami ćemo ih stvarati!

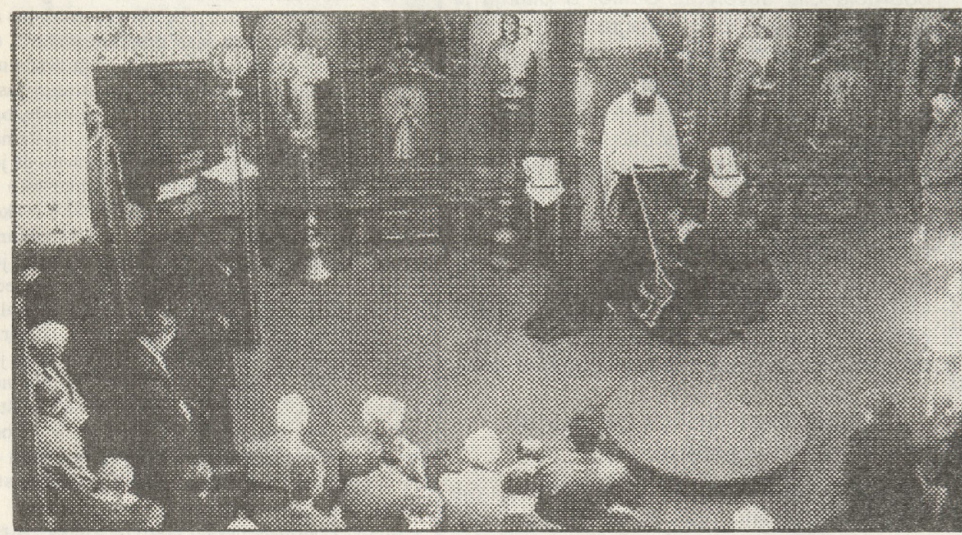
F.B.

Tuzla

Liturgija u pravoslavnoj crkvi

Dvanaesti ožujak, ostaće posebno zabilježen u političkom životu Tuzle i regije. Posredstvom Nordijskog bataljona, toga dana u Tuzlu je nenajavljeno doputovao Lazar Carana, monah iz manastira Paprača kod Šekovića. Sam po sebi, dolazak jednog pravoslavnog svećenika, ne bi pobudio veliku pozornost, ali u ova teška i konfuzna vremena to ima osobiti politički značaj, budući da je pravoslavno svećenstvo napustilo Tuzlu još prije dvije godine. Upravo ta činjenica je prouzrokovala izuzetnu pozornost javnosti, posebice zato što nije bilo jasno da li će otac Lazar Carana, ostati da obavlja bogoslužje ili će otići.

Nakon što je u subotu 19. travnja, u Crkvi uspenije Svete Bogorodice u Tuzli služio večernju molitvu, sutradan, 20. ožujka, monah Lazar Carana je služio nedjeljnu liturgiju. Toga dana se okupio veliki broj vjernika pravoslavaca, znatjeljnika i novinara. Monah Carana će ubuduće u Tuzlu dolaziti po potrebi, ali obavezno na velike blagdane pravoslavlja. Budući da je nedavno imenovan za paroha tuzlanske regije, njegov naredni dolazak očekuje se u prvoj polovini travnja.

Struja za Ljubače, Husino, Kiseljak...

Počinjete obnova

Krampa, lopata, pijuk i kolica... Sjećaju se stariji eha ove pjesme. Hoće li se to ponoviti? Bosna ostaje, obnova počinje.

IO općine Tuzla, na jednoj od posljednjih sjednica, prihvatio je elaborat "Elektro Tuzle" o izgradnji dalekovoda za sigurno napajanje strujom Mlina i pekare "Ljubače", i MZ Husino, Kiseljak, Ljubače, Morančani. Dostojno, cijelo ovo područje i pekarska industrija, napajani su snagom od tri megavata preko trafoa u Živinicama. Postalo je to odavno usko grlo, a mlinsko-pekararska industrija "Ljubače", koja je u ovom ratu dala od sebe sve što se dati može, te cijelo jedno područje općine Tuzla, bilo je vrlo loše opskrbljivano električnom energijom. Naravno, da su zbog toga stizale različite optužbe.

Može li se ovo područje bolje snabdjeti strujom, i to direktno od TE "Tuzla", a da se ne "sljepa" preko trafoa u Živinicama. Može, rečeno je na jednoj od posljednjih sjednica IO općine Tuzla. Nosilac prve velike ratne investicije u općini Tuzla je "Elektrodistribucija" Tuzla. Suočavaju se u tome Mlinsko-pekararska industrija "Ljubače", (dosad je donirala oko 1.200 tona brašna), a svoj prilog trebaju da daju i MZ i sela gdje će napon da poraste, a struje bude više.

"Elektrodistribucija" Tuzla u ovom ratu uradila je slične projekte: u Gradačcu, Rahiću, Gračanici, pa zašto ne bi i u Tuzli. Saopćeno je da je ova investicija vrijedna oko milijun DM, a pored uloga "Elektrodistribucije" u projektovanju i izvedbi radova, očekuje se velika pomoć Nordbata, Mljekare, MZ i drugih poduzeća. Cijeni se da će oko 250.000 DM trebati dati MZ, koje mogu očekivati trajno rješenje snabdjevanjem strujom. Ili po domaćinstvu 100 DM. U našim relacijama to je niska cijena komfora. Računa se da će se dosta materijala moći pozajmiti od poduzeća koja s njim raspolazu, i naravno, vratiti. Novi dalekovod koji bi do ovih potrošača vodio struju direktno od TE "Tuzla", a ne preko Živnica, bio bi dug 5.660 metara. Dobit će se i nova pumpa za prebacivanje pitke vode, koja će trajno biti snabdjevena energijom. Neće to, opet zavisiti od Živiničana.

Kada je projektovana (idejno) ova investicija, i kada je usaglašavana nitko nije govorio i o izvjesnim političkim efektima. A oni, sasvim sigurno, postoje. Radne brigade, računava se, također će dati veliki prilog. A to je ono s početka ovog teksta. Možda će se čuti ista pjesma obnove: "Pijuk, lopata, krampa i kolica". Uz to još i ono najvažnije. I pamet u glavu.

M.B.

Formirano Srpsko konsultativno vijeće

Predsjednik Mišo Božić

U politički mozaik BiH, ali i Tuzle, nedavno je ugrađena još jedna kockica. Nakon dužih priprema i različitih političkih tumačenja o svrsishodnosti i u Tuzli je formiran Odbor Srpskog konsultativnog vijeća. Održan je i Sabor tuzlanskih Srba, kojem je prisustvovao i dr. Mirko Pejanović, član Predsjedništva R BiH. Predsjednik tuzlanskog Odbora SKV je Mišo Božić, koji je ujedno na čelu delegacije tuzlanskih Srba, što su u međuvremenu sudjelovali na Skupštini SKV u Sarajevu.

Na prethodno održanim skupovima, u cilju priprema za sveopći sabor, jasno je stavljeno do znanja riješenost onih što su ostali da istraju na liniji borbe protiv fašizma, protiv Karadžićeve i svih drugih podjela po nacionalnim modelima.

-Istina je da se naš glas slabo čuo, ali smo zato aktivno dali svoj doprinos svugdje gdje je to bilo moguće, pa i u redovima Armije BiH, među čijim pripadnicima ima značajan broj Srba, čulo se između ostalog na tuzlanskom saboru Srpskog konsultativnog vijeća održanom 23. ožujka. Na ovom skupu odbijene su i primjedbe o tome, kako se glas Srba javlja kasno, na što je odgovoreno da - nije prekasno, i da kalkulacije sa te strane, nisu dobronamjerne.

Vive Le Republique

Do nedavno smo živjeli u vrlo neveseljoj atmosferi. Nema pomaka na fronti protiv agresora. Skoro godinu dana glavni front je između Bošnjaka i Hrvata. Istrebijuju jedni druge, tjeraju jedni druge sa "svojih" teritorija. Risto Đogo mjesecima najavljuje najsladju rubriku Dnevnik. Prave se kombinacije o broju mogućih autonomija. Cijene rastu do neba, širi se defetizam, glad. Nema hrane, nema lijekova. Skoro svi stanovnici planiraju da odu negdje gdje nema Bosne. Na licima većine stanovnika umor, neispavanost, nervoza. Ljudi mršavi, bolesnog izgleda, neuredni. Kao da Bosna skupa sa svim svojim stanovnicima umire. A onda jednog dana ... u punom sjaju pojavljuje se, kao u vester-nima, odred konjice. Zastava sa zvijezdama leprša se u punom sjaju. Utimatum NATO-a, bošnjačko-hrvatski sporazum, oboreni zrakoplovi. Dolaze konvoji, cijene padaju, osmijeh se ponovno vidi na licima. Republika je spašena! Došlo je pravo vrijeme da se vikne: **VIVE LE REPUBLIQUE!**

Cvjetnica. Holiday inn. Kulturno umjetnički program, zvuci flaute i domoljubive pjesme. Dama i gospodin. Drugarice i drugovi! Mi smo i ranije digli glas protesta protiv Karadžića, ali nismo bili prezentirani u medijima, reče jedan govornik i ostade živ. Pojavio se potom jedan postariji drug sa poduzim govorom da bi se nakon duže priče shvatilo da je Musliman, što naravno, ne može smetati ljudima kojima nacija nije važna. Posebno kada dotični oštro napadne Tuđmana. Uvertiru u ovu, medijski zanimljivu, predstavu najavio je intervju sa šarmantnim Ivanom Đurićem, antipodom zlom Slobi i lošem Vuku. Ovaj siromah ojeran iz svoje zemlje ostao je u prognozi u jako dobroj kondiciji. Izrazio je veliki interes da dio love, što trebaju dobiti Hrvati i Bošnjaci, dobiju i Srbi. Da bi to bilo moguće, Srbi trebaju biti demokrati, kaže Ivan, oni moraju biti zadovoljni u Bosni i Hrvatskoj. Zato on održava odnose sa demokratima koji nisu nacionalisti na čitavom JUGOSLOVENSKOM prostoru. Ergo, da bi Srbi bili zadovoljni moraju živjeti u jednoj državi. Sve u svemu bilo je vrlo svečano. **VIVE LE REPUBLIQUE!**

P.B.

Sarajevo je dobilo novog biskupa dra Peru Sudara. Kao profesor i rektor Nadbiskupske bogoslovije u Sarajevu, dr. Sudar je izabrao Sarajevo da bude mjesto njegovog biskupskog ređenja. Za posvetitelja je izabrao monsignora Puljića dok su suposvetitelji bili zagrebački nadbiskup, kardinal Franjo Kuharić i đakovački biskup msgr. Ćiril Kos.

Pozdrav i zahvala dr. Pere SUDARA na misi njegovog biskupskog posvećenja

Dobro je uvijek moguće

Milošću dobrog Boga primih danas, po rukama mojih posvetitelja, red biskupstva i rekoh svoje "Hoću" služenju ranjenoj Crkvi vrhbosanskoj. Nije bilo malo onih, koji me upitaše: znaš li što si prihvatio? Čini mi se da to nije teško znati. Rekao sam "da": još većoj patnji i boli, još većoj fizičkoj blizini svima koji na ovim dragim nam prostorima pate i stradavaju. Često sam zadržtao u duši od straha pred ovim čemu sam danas pred svima vama rekao "hoću"? Ali tko danas smije i može reći da voli ovaj narod, da trpi s onima koji stradavaju a u isto vrijeme odbiti poziv da zajedno s njima pati i strada?

Stoga ovom prigodom izričem osjećaje svoje zahvalnosti dragom Bogu za dar - života u ovom i ovakvom hrvatskom narodu, u ovoj i ovakvoj zemlji, kao i za dar zvanja u ovoj Crkvi mučenika.

MOLITVA ZA LJUBAV I MIR

Neka mi bude dopušteno danas s ovog mjesta pozdraviti i one do kojih će moj glas teško doprijeti. Pozdravljam svoju braću i sestre, rodbinu i prijatelje shrvane patnjama, strahovima i pogibeljima u raznim okruženjima ili u tudinu prognane. Zahvaljujem im za sve što su mi dali i svojim životom osvjedočili kao i zato što su shvatili i prihvatili da ja i danas više pripadam Sarajevu i sličnim gradovima i selima ove zemlje nego onima u koje je bar dio njih mogao doći, da više pripadam Crkvi i narodu nego njima, da je danas vez duha jači od veza krvi, vez solidarnosti s onima koji pate potrebniji i ljudskiji od svakog drugog. Moj pozdrav i izraz zahvalnosti svima, koji su danas željeli biti ovdje a nisu mogli. Ali su zato molili s nama. Njima poziv i molba: nemojte se umoriti podizati ruke k Nebu i pružati ih prema napuštenoj i ugroženoj braći i sestrama u Bosni i Hercegovini kako bi vašom pomoću fizički preživjeli i moralno nadživjeli u ovom ratu protiv čovjeka.

Želio bih da današnji krik za mirom i pozdrav mira iz ove katedrale dopre ne samo do Božjeg srca nego da dotakne i

potakne svako ljudsko srce i uđe u svaki dom u koji je ušla smrt, tuga i strah što bez milosti haraju a kao da nikome nije stalo da zaštiti te nedužne ljude. Svi su oni bez ikakva obzira na naciju, vjeru ili uvjerenje, prema nauku Isusa Krista, kojem sam povjerovao i život poklonio, i prema mom najdubljem osvjedočenju koji ima pravo na to? Iz dna duše bližnji. Svi su oni moja braća i

zblizavalo. Biće ovih plemenitih ljudi, koji su voljeli svoje a poštovali tuđe, kalilo se kroz povijest u vatri zajedničkog trpljenja i stradanja. Jedni druge su štiti i pomagali kad je bilo najteže. Zar ćemo dopustiti da sve to zajedno s nama nestane u plamenu nametnute mržnje? Tko ima pravo na to? Iz dna duše dovikujem "Mir Božji" tebi

Prof. dr. Pero Sudar je rođen 3. srpnja 1951. u Barama kod Konjica. Klasičnu je gimnaziju pohađao u Zagrebu i Dubrovniku, a filozofsko-teološki studij završio u Sarajevu. Zareden je za svećenika 29. lipnja 1977. u Sarajevu. Najprije je bio župni vikar u župi Komušina, a 1979. godine upućen je na postdiplomski studij Crkvenog prava koji je završio doktoratom 1985. na sveučilištu "Urbanianum" u Rimu s doktorskom tezom "Pojam fizičke osobe u crkvenom zakonodavstvu". Iste godine imenovan je sudskim vikarom ili oficijalom Nadbiskupije vrhbosanske, članom Ordinarijata vrhbosanskog i članom uredničkog vijeća "Vrhbosne". Biskupsko imenovanje zateklo ga je na mjestu profesora i rektora Vrhbosanske bogoslovije u Sarajevu.

sestre jer im je oduzeto sve što su bili i imali: pogaženo im je i zaničano temeljno ljudsko dostojanstvo. Ja sam za svoje biskupsko geslo uzeo pozdrav uskrskog Krista upućen preplašenim apostolima: "Mir vama!" Svojim životom i djelovanjem, pomažući ocu Nadbiskupu, želim ovo vrijeme mržnje i rata moliti za ljubav i truditi se oko mira među svim ljudima. U mom grbu je Vrhbosanska metropolija osjenjena snagom Duha Svetoga. Crkva me učila vjerovati da je mir dar velikog Boga ali i opravdan nastojanje ljudi. Zato su tu i ispružene ruke k nebu. Iako u okovima, one žele moliti i vapiti za mir i život ovoj Crkvi. Vrhbosanska metropolija je neraskidivo povezana s Bosnom i Hercegovinom. Ona je u njoj utjelovljena. Mi ne možemo moliti za Crkvu a da u isto vrijeme ne molimo i za ovu zemlju, ne možemo i nećemo moliti za katolike a da u isto vrijeme ne molimo i ne radimo za dobro svih ljudi, s kojima ovdje stoljećima dijelimo dobro i zlo. Nas je uvijek zajednička patnja i stradanje

napačena izranjena i ponižena ali ponosna i povijesna zemljo, što se Bosnom i Hercegovinom zoveš. Mir svakom tvom sinu i kćeri, koji unatoč svim zlima i mukama ne dopustiš da im mržnja zatruje srce i dušu.

Ali kako do mira kada se u tebi dogodila ovakva i ovolika provala zla i mržnje, koja je čovjeka pretvorila u nečovjeka, tvoje sinove u bratoubojice, pobožne vjernike u opake bezbožnike, život u smrt, a tebe, tako lijepu, u pakao iz kojeg žele pobjeći svi što dalje. Stotine tisuća nedužnih tvojih sinova i kćeri trpe nečovjeka poniženja i nevjerojatne muke i stradanja. Kako danas do njih s porukom mira? To pitanje postavljaju svi dobronamjerni i čestiti ljudi ovoga svijeta i nitko odgovora ne nalazi. "Bio neki čovjek, koji je upao među razbojнике", govorio je Isus Krist mnoštvu koje ga je slušalo. Evo jedne zemlje i njezinih stanovnika, koji su upali među razbojнике. Oni iziđoše između nas i iz nas. U tome je vrhunac naše nesreće! Ima li nitko na ovom bijelom svijetu koji bi bio moćan i voljan ne samo zaviti rane ran-

jenom nego i osloboditi ovu zemlju od nasilnika i vratiti je svim njezinim kćerima i sinovima!

Tko danas može poći i doći do gladnih i zatočenih po našim gradovima i jedva pristupačnim selima? Toliki pokušaji s raznih strana ostadoše bez željenog učinka. Očito da to mogu još samo oni koji su već tamo! Ostaje pitanje: ima li među nama još plemenitih sinova i kćeri ovih naroda, koji su spremni čuti pitanje s početka povijesti, što nam ga Bog danas glasnije i bolnije nego ikad preko svetih knjiga upućuje: "Kajine, gdje ti je brat Abel?" Ništa nije manje glasnije i manje bolna opomena: "Pitat će Bog za komšiju tvog!" Vjerniče, jesi li ovo zaboravio? Čovječje zar si zaista povjerovao da se do pravde može putem nepravde, do sreće preko tuđe nesreće, do vlastite slobode, tvog najvećeg dara što Bog nam je do, tlačenjem i zatiranjem drugoga?

UDRUŽIMO SNAGE DOBRA

Krajnje je vrijeme da se okrenemo sami sebi. Nitko nam sa strane ne može darovati mir. To moramo sami cijedeći iz vlastitih duša posljednje kaplje plemenitosti, dobrote i samilosti prema onima koji pate. Samo plemeniti i pravedni sinovi ove zemlje mogu danas pustiti nepravdno zatočenoga, omogućiti da bude pružen komad kruha gladnome, utješiti strahom, beznađem i bolom dotučnoga! Ako želimo mir, moramo učiniti da ovdje gdje je kulminirala mržnja, koja je urodila ovolikim zlom, provru zatrana vrela ljubavi, koja će uroditi mirom. Zato pozivam: dignimo zajednički glas protiv zla u nama i među nama. Udrugi snage zla i pokrenimo akciju spašavanja života. Kraj ovolikog zla nitko nije nedužan, ako nije učinio sve da jedni u drugima prepoznajemo jednake stradal-nike i patnike i ništa više. Pomozimo da se u ovoj zemlji dogodi razumijevanje i prihvaćanje iznutra. Naše velike porušene mostove moraju zamijeniti oni mali, izgrađeni od dobrote i ljubavi preko kojih će dospjeti čovjek do čovjeka.

Prilikom podjele reda episkopata msgr. Perić Sudaru u ratnom Sarajevu su se našli svi biskupi Vrhbosanske metropolije kao i provincijal Bosne Srebrene. Tom prigodom nastali su i ovi razgovori za "Stečak", a dijelom ih prenosimo i u našem listu kao zorno svjedočenje najviših crkvenih velikodostojnika BiH o križnom putu hrvatskog naroda na ovim prostorima.

Nadbiskup Vrhbosanski Msgr. Vinko Puljić

Zločin se ne smije ozakoniti

Od početka rata do danas bili ste uvjereni da Hrvati Bosne i Hercegovine treba da ostanu u ovoj zemlji i u Sarajevu usprkos svemu. Nije li to uvjerenje zrelo za korekciju?

Jasan je i nedvojbeni moralni, etički i politički stav da smo mi Hrvati uz druge narode ovdje svoji na svome. Jedino smo ovdje kod kuće, a svugdje gdje odemo bit ćemo "došljaci". Ovdje su naše starine, naše svetinje, naša groblja, naši povijesni, kulturni i vjerski korijeni. Tko ima ovlaštenje da nas iskorijeni a da zato ne snosi moralnu krivnju i odgovornost? Nikakve političke intrige ne mogu izbrisati naše pravo da budemo na svojim korijenima i ostvarujemo svoj identitet u suradnji s drugima. Nisam bio na stajalištu da treba ostati po svaku cijenu. Zato sam jasno govorio da odluka mora biti osobna i da svatko odlučuje, želi li otići ili ostati, jer svatko osobno mora prihvatiti i posljedice vlastite odluke.

Sjedište nadbiskupije vrhbosanske je u Sarajevu i ja kao Nadbiskup jasno i odlučno ostajem ovdje sve dok Sveta Stolica ne odredi drugačije. Oni koji su bili dužni zastupati svoj narod i braniti njegova prava ne mogu prebacivati svoju odgovornost na druge. Oni će pred poviješću snositi odgovornost za tragediju našeg naroda na ovim prostorima. Ne može se i ne smije ozakoniti zločin izгона sa ognjišta i sprečavanje ostvarenja nacionalnih, vjerskih i ljudskih prava na prostorima gdje je čovjek nikad i običao ili se tu ukorijenio. Takvi čini su uzasno srozavanje civilizacijskih mjerila i pristupa čovjeku. Tko je dobio mandat i ovlast da nas smije uništiti na našim korijenima, uskratiti nam ljudska prava i dostojanstvo? Ovo ludilo rata jednog dana će se morati zaustaviti. Tada će ponovo zavladati pamet, a pokoljenja će se u čudu pitati,

gdje je bio razum odgovornih ljudi, koji su stvar tako vodili.

Jeste li ikada prozivani kao što Vas danas često prozivaju neki bosanski mediji?

Ovdje je prije svega užasan rat medija, koji stvaraju klimu u korist zacrane politike. To mi je jasno dao do znanja jedan vojni čelnik kada je na neke moje prigovore rekao da ne krivim njih, jer vojska i mediji provode ono što zaorta politika. Njima ništa nije sveto. Iako me zgrozio ovaj odgovor, ipak mi je dao odgovor, zašto me prozivaju preko bosanskih medija. Razlog jesu moji vjerski, moralni i etički stavovi koji smetaju politici u ostvarenju njezinog cilja. Posebno me čudi to što ljudi, koji su se tek nedavno pojavili u Sarajevu, dijele lekciju nama koji od početka zajednički izdržavamo ovo ratno stradanje. To smo činili bez obzira na vjeru i naciju, jednostavno smo bili ljudski solidarni. Prozivanje me još više čudi kada se zna da sam, vodeći ovu Nadbiskupiju, nastojao očuvati svećenike, redovnike, redovnice i crkvena zdanja od političkih i ratnih manipulacija. Nositelji sile nisu zadovoljni takvim stavom. Svi bi htjeli manipulirati ovom duhovnom snagom. Neki bi htjeli optužujući mene i Katoličku Crkvu opravdati svoje rabote. Postoji Bog koji je sama Istina i On neće suditi prema onoj istini koju preko medija nameću silnici ovoga svijeta.

Imate li adekvatnog kolegu u nekom od vjerskih poglavara iz drugih naroda ovdje?

Nakon što sam ustoličen za vrhbosanskog nadbiskupa, pokušao sam odmah uspostaviti vezu s drugim vjerskim čelnicima u gradu Sarajevu, pa i u Bosni i Hercegovini. Nekoliko puta sam pošao u pohode pravoslavnom episkopu i metropolitu u Sarajevu. On je bio bolestan pa sam to shvatio kao ispriku da on ne može doći k meni. Također sam uspostavio vrlo dobre odnose s Rijasetom i Mešihatom IZ u Sarajevu. Pred početak rata mitropolit Vladislav je pošao na liječenje i više se nije vratio u Sarajevu, jer je u međuvremenu umro. Novoimenovani mitropolit Nikolaj nije nikada ušao u Sarajevu. S njim sam imao ekumenske susrete u Genevi i u Zürichu.

Dok je predsjednik Mešihata ef. Čolaković bio u Sarajevu, s njim sam imao vrlo dobre odnose. U međuvremenu je on na samom početku rata otišao iz Sarajeva i više se nismo sreli. Također reis ul ulema ef. Selimovski je bio određeno vrijeme rata u Sarajevu pa sam i s njim imao česte susrete. Ne znam što se dogodilo da ih više nema. Došao je novi Naibu reis koji me počeo prozivati preko medija i dijeliti lekcije meni, koji s ovim narodom cijelo vrijeme izdržavam ratna stradanja. Otvoren sam i voljan vjerski razgovarati. Čak smo bili oformili teološku komisiju s katoličke i islamske strane, ali je sada nemoguće voditi dijalog zbog neprimjerenog rječnika. Nadam se da ćemo uskoro jedni drugima pristupati s više poštovanja, jer nam je ovdje zajedno živjeti. Katolici nisu nijednom prozivali poglavare Islamske zajednice na način kako su to činili muslimani prozivajući katoličke predstavnike.

U povijesti je bilo progona Hrvata. Nikad kao danas nisu pogromi bili tako užasavajući na eminentno hrvatsko-katoličkim prostorima (Kraljeva Sutjeska, Vareš, Fojnica, Dolac, Travnik, Guča Gora, Zenica, Dusina, Neretvica, Pougarije, Lepenica, Vrbanja, Kotor Varoš, Lis-kovica, Majdan Jezero, Uskoplje, Tramošnica, Odžak, Modriča, Bosanski Šamac, Derventa, Bosanski Brod, da nabrojimo samo neka mjesta). Da li krivnju što svjetska javnost ne zna dovoljno o tome što ovi prostori znače u povijes-

ti Hrvata podjednako nose i hrvatske političke zajednice i hrvatske i katoličke institucije?

Nažalost, za nas Hrvate katolike na ovim prostorima bilo je i previše vjetrometine. Mnoge sile su nas mele, ali nikad nas nisu ovako pomele. Vi ste nabrojali samo neka mjesta. Teško je nabrojati sva povijesno važna mjesta pa ću spomenuti samo neka od tolikih naših svetišta. Najveće svetište u Bosni i Hercegovini, svetište sv. Ive u Podmilačju je potpuno uništeno, i crkva i sva zdanja oko nje koja su služila za okupljanje vjernika. Tu su zatim Gospi na svetišta na Stupu u Sarajevu, na Kondžilu kod Komušine u usorskom kraju...

Tko je sve i koliko kriv što su ta svetišta uništena, teško je u ovom trenutku govoriti. Preduboke su rane u duši da bih to mogao smireno procijeniti. Sigurno je da hrvatski politički predstavnici BiH i u Hrvatskoj snose svoju odgovornost. Nažalost, od njih nismo mogli čuti energični glas u žarištu Hrvata katolika na ovim prostorima koji nisu obuhvaćeni političkim vizijama. Na tim prostorima živjela je većina Hrvata BiH, ali su, nažalost, bili politički otpisani. Kada smo to pokušali spriječiti i braniti se, proglašavani smo izdajcima. Našu obranu su opet na drugoj strani nastojali iskoristiti za svoje političke ciljeve pa smo se često pitali, čiji smo mi. Jasno je da se katolički stavovi ne moraju uvijek poklapati s političkim stavovima i to vrijedi za svaku politiku i za svaku vlast. Kad govorimo o našoj mjesnoj Crkvi, moramo biti jako zahvalni Svetom Ocu i Vatikanu, jer nas je jedino on svim snagama i na potpuno ispravan način uzeo u zaštitu kao što staje u zaštitu svih nevinih ljudi širom svijeta.

Što zamjerate hrvatskim političarima u BiH i u Hrvatskoj?

Nisam postavljen njima za suca, ali kao sin ovoga naroda moram reći da me duboko boli što smo tako tretirani. Kao nadbiskup prozivam sve odgovorne koji su uništili Vrhbosansku nadbiskupiju. Ova mjesna Crkva jest narod koji je živio na ovim prostorima, a sada je ostao nezaštićen, obespravljen, ponižen, da o mrtvima i stradalima ne govorim. Pametna politika to nije smjela dopustiti.

Kako ocjenjujete položaj Banjalučke biskupije, kakvo je tamo stanje danas?

Prije godinu dana sam prošao nekim dijelovima Banjalučke biskupije. Vidio sam srušene crkve, popaljene i opljačkane kuće, preplašeni narod i biskupa, koji se sa svećenicima lavovski bori za opstanak i ostvarenje osnovnih ljudskih prava. Sada imam neke podatke koji govore o tragediji hrvatskog katoličkog življa na tim prostorima. Sjećam se tužnih vapaja ljudi koji su molili da ih se vodi bilo kuda jer se to ne može trpjeti. Mnogi su otišli. Sada opet mnogi od njih mole biskupa da ih na bilo koji način vrati, jer je strašno živjeti i život izbeglice kada nisi nigdje prispio. Biskup Komarica se nalazi u čudu, i ne zna kako onda pomoći narodu. Budući da nemam mogućnosti poći na neke dijelove svoje nadbiskupije, zamolio sam banjalučkog biskupa te je on obišao neke naše župe i ohrabrio svećenike i narod u vjeri. Također velike napore ulaže i Caritas u nastojanje da preko Banja Luke tim ljudima dostavi pomoć kako bi preživjeli. Najnovije statistike govore kako je sa terena Banjalučke biskupije iseljeno oko 7.500 katolika, oko 30.000 je izbjeglo, oko 300 pobijeno... Sve se to dogodilo iako nije bilo ratnih djelovanja na tim područjima. U ovom ratu, i biskup Komarica i ja, moramo izraziti svoje divljenje i odati priznanje tolikim hrabrim svećenicima na njihovom hrabrom, vjerničkom i pastirskom držanju.

Fra Petar ANĐELOVIĆ, provincijal Bosne Srebrene

Kukavice pucale u leda

Nerijetko napadaju i Vas i nadbiskupa. Napadaju vas, čak sve tri strane! Nije li to najbolji dokaz da ste u ovom ratu na pravoj strani, na strani naroda i istine? Ipak, zar je toliki problem - istina?

Naravno da je problem istina. Nju ne žele čuti ni političari. To je razlog napada na provincijala bosanskih franjevacu i inače na predstavnike Crkve. Ne žele čuti istinu krivci za tragediju koja nam se događa ni na jednoj ni na drugoj ni na trećoj strani. Političari žele ostati čistih ruku, peru ih kao Pilat, ali oni imaju svoje izvršitelje kako na bojnopolju (bolje je reći iza zakona) tako i u medijima. Ovi jadnici najčešće i ne znaju koji posao i za koga se obavlja. Bude mi ih žao, ali neću prestati pozivati ih u službu istine. Laž nije još nikome pomogla dobiti rat, možda tek neku bitkicu iza koje su onda slijedili teški porazi.

Kad ja ili neki drugi crkveni čovjek pokušavamo svjedočiti za istinu milijama smo iza Isusa, no imamo i mi svojih svijetlih trenutaka kada smo spremni sve žrtvovati, pa i život, da bismo stali na stranu onih koji nepravdno pate ne pitajući ni za ime, ni za naciju, ni za boju kože. Molim se Bogu za ovo i ovakvu hrabrost, pa makar bio osuđen i od političara svog naroda. Govorim o političarima općenito, iako dobro znam, da među njima ima divnih ljudi. Žao mi je upravo njih. Moraju snositi odgovornost, a u konačnici netko drugi odlučuje. Oni statiraju, dižu ruke kad treba nešto potvrditi već negdje drugdje donesene odluke, najčešće nesvjesni da će svojim glasanjem prouzročiti toliko zla. Bože, tako je teško razlučiti pšenicu od kukolja! I njih upozoravam da se stave na stranu istine i dobra. Neka ne dozvole da tvrdoglavost pojedinaca pobijedi njihov razum. Svima im je stati pred sud Božji, koji će biti konačan i pravedan. Sud

povijesti je, priča. Povijest pišu pobjednici.

Upravo ste se vratili iz Kiseljaka, Kreševa, Fojnice, Kraljeve Sutjeske gdje ste bili zajedno s g. nadbiskupom. Recite nam iskustva koja otamo donosite? Kako se živi u tom dijelu Bosne?

Silno sam se obradovao odlasku u "srce" svoje Provincije - u Kreševu, Fojnicu i Kraljevu Sutjesku. Tko imalo poznaje povijest Franjevačke provincije Bosne Srebrene, povijest Bosne, povijest hrvatskog naroda na bosanskim prostorima, zna važnost ova tri samostana, ova tri grada. Bez njihova postojanja teško bi bile očuvane tri spomenute stvarnosti: Provincija, Bosna i Hrvati u njoj.

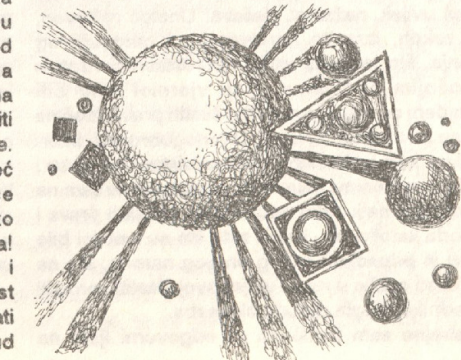
U Fojnici su i u Kraljevoj Sutjeski ostali fratri, iako je većina vjernika uslijed ratnih sukoba morala napustiti svoja ognjišta. U Kr. Sutjeski ih je ostalo nešto oko dvije tisuće, a u Fojnici tek stotinjak. I jedni i drugi pate. Izloženi su velikoj oskudici kao i većina bosanskohercegovačkog stanovništva, no kod njih je prisutan veliki strah zbog neizvjesne budućnosti. Boje se, a žele ostati. Znaju da je tu sve njihovo - i prošlost i sadašnjost i budućnost.

Kreševu i župe koje njemu pripadaju priča su za sebe. Ne znaju, čemu se imaju nadati. Bore se, a ne znaju hoće li im te borbe donijeti obećano rješenje. Sa svećenicima smo nadbiskup i ja razgovarali o raznim političkim opcijama, no uvijek smo dolazili do istog zaključka: naše je biti na strani naroda, brinuti se da narod preživi, da, uz to, počne razaznavati tko mu je prijatelj a tko neprijatelj, da olako ne napušta svoje domove, da čvrsto vjeruje u svoj opstanak i ostanak. Tako smo govorili uvjeravajući sebe i njih, da nema lakih i brzih rješenja.

U Sarajevu smo se vratili gotovo sa istim brigama, ali i sa dojmom da su ljudi iza nas ostali spokojni. Zahvalni su, što ćemo i dalje za njih brinuti, što ćemo svijetu o njihovim nevoljama pripovijedati.

Teško je govoriti o budućnosti. Ipak, ima li čovjeka, a kamoli vjernika bez nade? Hoće li prestati pisanje krvavih knjiga?

Običavam često govoriti o nadi, no ne činim to tek tako, kušam je utemeljiti i oživotvoriti. Želim u tome slijediti zov Sv. Oca Pape, koji je u Božićno vrijeme 1982-83. pohodio franjevačko svetište prvih jaslaca u mjestancu Greccio. Tu je potaknuo franjeve i franjevke: "Nosite suvremenom svijetu Blagu vijest koja je navještaj nade, pomirenja i mira. Budite Krista u srcu svih tjeskobnih i obnevoljenih ljudi. Postanite za sve ljude čuvari i svjedoci nade koja ne vara." Temelj te nade je Bog. Iz naslonjenosti na Boga pokušavamo crpiti sigurnost, smirenje i radost za sebe i druge. Naravno ni ne pomišljamo, da će Bog sve sam učiniti. Činimo i sami što je naše, pa i na području politike. Naše je savjetovati, pomagati da pobijede dobre ideje, da na odgovorna mjesta dođu najbolji ljudi.

Dr. Ratko PERIĆ, Mostarski biskup

Crkva nije "tiha" nego "nečujna"

Naše čitateljstvo nalazi se u svojevrsnoj medijskoj blokadi tako da nije dostatno obaviješteno o brojnim, pogotovo crkvenim stvarima. Stanje u kojem se nalazi Vaša biskupija mnoge zanima.

Prvo niste baš u takvoj blokadi kako smo mi zamišljali. U gradu se čuju razna radija, ne samo iz Sarajeva, nego i iz Mostara, čak i iz Zagreba. Sateliti omogućavaju i televizijske prijenose vijesti. Istina, nemate novina, pošte. Radio "Vrhbosna" uvelike razbija tu blokadu. Pa i Napretkov "STEČAK" unijet će novosti u život Sarajeva. U Hercegovini postoje dvije biskupije: mostarsko-duvanjska koja u današnjem obliku postoji od 1881. godine, i trebinjsko-mrkanska koja je prije nekoliko godina proslavila 1.000 godina postojanja i djelovanja i kojoj je od 1890. mostarski biskup apostolski upravitelj. Do ovog rata na području naših biskupija bilo je 227.000 Hrvata, 142.000 Muslimana i 114.000 Srba. Većina članova tih naroda pripadaju određenoj religiji odnosno konfesiji. Demografska slika je sada uvelike izmijenjena: uglavnom zbog nedjela etničkog čišćenja. Prvi su otpočeli Srbi, u proljeće 1992. čisteći Muslimane iz istočne Hercegovine. Zatim su udarili Muslimani, od zime i proljeća 1993. čisteći Hrvate iz srednje Bosne, Konjica i iz Jablanice, koji su izbjegli u Hrvatsku, a mnogi prognani na slobodno područje Hercegovine. Konačno su Hrvati, ljeti 1993. uzročnici: da predusretu naoružane Muslimane kojih su se pobojali i posljedično da bi smjestili prognanike iz Bosne i iz konjičke općine, očistili dijelove stolačke, čapljinske i mostarske općine. Ovo je kronologija događaja i uzročno-posljedične veze, a razumije se da se moralno ne može braniti ni jedan zločin.

U biskupijama ima 81 župa, od kojih je 15, što posve, što djelomično zauzeto bilo od Srba ili Muslimana. Ima oko 45

katoličkih crkvenih objekata uništenih ili teško i lakše oštećenih. Među njima i biskupski dvor, katedrala itd. Ima blizu 30 tisuća Hrvata koji su protjerani iz svojih kuća i stanova, a više ih je od toga došlo iz Bosne na područje Hercegovine progonom.

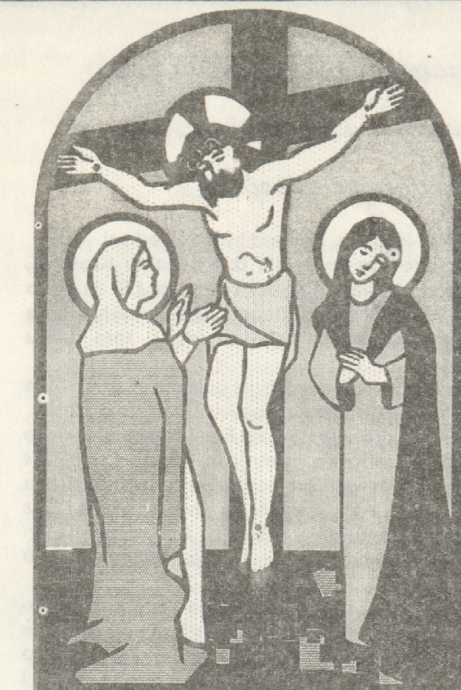
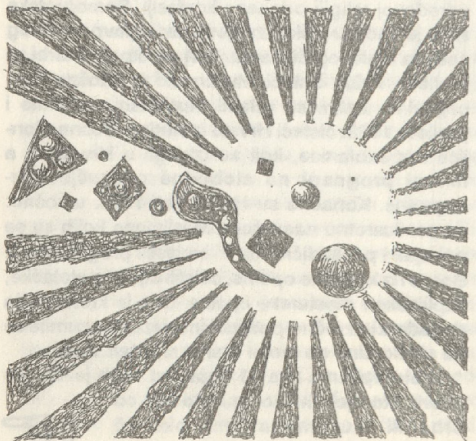
- Katolička je crkva među prvima osudila zločine (osuđuje ih i sada bez obzira tko ih čini), koji su se dogodili i koji se događaju na područjima Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Ipak, događa se i to da joj dlo javnosti upućuje kritike da je u tome ne samo "tiha" nego "nečujna!"

Crkva je savjest u svijetu. A znamo da u svakom čovjeku savjest djeluje tiho ali istodobno i jako. Da vam nabrojim nekoliko podataka i datuma te Crkvine "tihoće": Hrvatska biskupska konferencija, na kojoj je uvijek sudjelovao poneki biskup iz Bosne i Hercegovine, davala je jasne i načelne izjave o stanju u Bosni i Hercegovini. Intervenirala je, ne "tiho" nego krikom što je grlo nosi, barem 9 puta za BiH, ne samo na hrvatskom u "Glasu Koncila", nego i na drugim jezicima Europe. I u tome je iz nje uvijek stajala Sveta Stolica, objavivši naše izjave na prvim stranicama svog službenog glasila "L'Osservatore Romano". Te su izjave potpisane: 7. listopada 1992; 22. travnja 1993; 8. lipnja 1993. u Zagrebu; 15. svibnja 1993. sam kardinal Kuharić, predsjednik HBK. Zatim biskupi sa Sabora Vrhbosanske metropolije: 2. kolovoza 1993. u Mostaru; 1. rujna 1993. u Zagrebu; 27. studenoga 1993. u Bolu. Pa onda jednoglasno svi biskupi iz Hrvatske i svi biskupi iz Bosne i Hercegovine, s potpisom kardinala Kuharića i nadbiskupa Puljića, 15. listopada 1993. u Splitu i konačno, skupina hrvatskih biskupa, s kardinalom na čelu, koji su se našli u Sarajevu 6. siječnja 1994. Hoćete li da vam nabrojim one stotine intervencija pojedinih biskupa i nadbiskupa: Vinka, Franje, Pavla, Ćirila, Željka, Srećka, Ratka?

Crkva nema bajuneta nego samo savjest opremljenu načelima, tiho a neuništivu savjest, koja djeluje prije rata, u ratu i poslije rata, ima vječne Božje principe o čovjeku. I Crkva uvijek na njih upozorava. Tko se ne drži tih načela lako počinje činiti zlodjela! Što bi sad trebalo, da Crkva preuzme političko vodstvo? Nije Isus izabrao i imenovao Petra da bude Poncije Pilat, nego da bude Petar! Ako netko na društveno-političkom području sustavno ne sluša Crkvu, njezina načela, koja su Božja načela, i koja nikad nije šutjela nad zločinom, koja je uvijek upozoravala - tiho i jako kao savjest - onda se ne može Crkvi prigovarati da je bila "tiha". Da smo na čistu, radi se o ovim načelima:

- apsolutna hitnost prestanka vatre na svim bojištima
- povratak na dijalog i na pregovore
- nedopustivost teritorijalnih osvajanja silom
- povratak prognanika i izbjeglica u njihove domove i zavičaje
- nužnost međunarodne suradnje da se dadne život zemlji razorenoj ratom.

Nažalost, Crkva je najčešće govorila političkim ušima koje su bile ili od sebe gluhe za ta načela, ili su same sebe svojevrijem oglušile!

Dr. Franjo KOMARICA, Banjalučki biskup

Želimo živjeti zajedno

- Poznato je kakva je vlast u tzv. Republici Srpskoj, ali nedovoljno kakav je odnos te vlasti prema Katoličkoj crkvi u banjalučkoj regiji?

Današnja vlast na području banjalučke regije je - kao i drugdje u Bosni i Hercegovini "ratno izdanje" vlasti. A u ratu - kako i sami znate dolaze do izražaja mnoge anomalije, zastrašenja; odbacivanje ili neučinkovito sprečavanje odbacivanja normalnog, humanog načina ponašanja ljudi jednih prema drugima. Najčešće vrijedi zakon džungle, zakon jačega! Zato vrlo često stradaju potpuno nevini, što bezakonike i nasilnike čini još odgovornijima, još nemoralnijima.

U banjalučkoj regiji - zahvaljujući prvenstveno djelovanju svećenika, katoličko pučanstvo nije podleglo vrlo lukavo smišljenoj napasti i nije upalo u spremijenu stupicu da se naoružava tobože protiv nekoga mogućeg napadača, a ustvari bi to bio samo povod i izgovor da se nad njim može izvršiti pravi pogrom. Ta činjenica da se naši ljudi nisu htjeli naoružavati - i tako ničim plašiti niti ugroziti svoje susjede bilo koje nacije i vjere, pokazala se tijekom proteklih 20 mjeseci kao vrlo spasonosna, i takav naš stav kao jedino ispravan u našem kraju i slučaju, što je meni češće i rečeno u razgovorima s vodećim predstavnicima kako srpskog tako i hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj. Tako mi je, između ostalih, i komandant 1. krajiškog korpusa vojske RS general M. Talić jednom u razgovoru rekao: "Vi ste spasili svoj narod, ali ste spasili i mnoge srpske glave. Mi vam to ne smijemo zaboraviti!"

Pa ipak, desilo se s katolicima moje biskupije na području Bosanske Krajine ono što se desilo i što se još uvijek, nažalost, dešava! Unatoč njihovog, kao rekoh, izrazito mirotvornog i miroljubivog držanja, što redovito ističu i predstavnici vlasti u tamošnjim općinama, moji vjernici nisu bili pošteđeni od teškoća nevolja i čestih pravih zločina koji su nad njima izvršeni. U mnogobrojnim intervencijama kod općinskih i viših predstavnika vlasti i vojske - usmenim i pismenim - upozoravao sam na konstantno neljudsko oduzimanje ljudskih prava i sloboda katolicima - samo zato što su katolici bilo Hrvati ili pripadnici nekog drugog naroda, što ne žele uzeti oružje u ruke i ubijati svoj vlastiti narod ili pripadnike drugih naroda oko sebe.

Ustrajno sam tražio da se odgovorni ljudi na

vlasti javno distanciraju od zločinačkih čina koje se pojedinci ili pojedine organizirane naoružane skupine izvršavaju oružjem, silom, nasiljem ili donošenjem krajnje nehumanih, nezakonitih samovoljnih odluka i naredbi protiv katolika, odnosno manjinskih naroda na tom području. Pa koji put su moji interventi i uspjeli zaštititi nezaštićene. Ali, najčešće - ne! Ipak, moram reći da aktualna vlast želi dati dojam prave vlasti koja uvodi više reda i zakonitosti u svakodnevnicu, a to znači da želi vraćanje pravne države na tom području, da želi vratiti pogažena i oduzeta prava i slobode svima, pa i nama katolicima. Želim biti optimist, unatoč još uvijek vrlo slabih razloga za optimizam, jer želim i sam pridonositi smanjivanju zla i nepravdi i omogućavanju bolje i ljudskije budućnosti kako katolicima tako i svim drugim ljudima na području moje biskupije.

- Tragika Vaše biskupije je u tome da tu nije bilo oružanih sukoba a narod je protjeran. Možete li podrobnije iznijeti podatke o broju protjeranih, o stanju po župama, odnosno komparirati stanje nekad i sada i kazati kako danas žive vjernici kao i ostalo nesrpsko stanovništvo?

Nažalost je istina da tragedija moje, banjalučke biskupije, koja je započela još za vrijeme i nakon II. svjetskog rata svoj nesretni nastavak ostvari u ovom ratu. Preko trećine biskupije je uništeno za vrijeme i neposredno nakon II. svjetskog rata i nikad se više nije obnovilo jer su župe u čitavim područjima potpuno nestale, zbrisane.

Sada pak, u ovih 20 mjeseci rata u BiH - unatoč činjenici da se - izuzevši na području tri župe - nigdje drugdje nisu dogodili ratni sukobi, niti između Hrvata i Srba, niti između Hrvata i Muslimana, sedam mojih župa je potpuno uništeno, a sve ostale župe su više ili manje pogođene, kako uništavanjem ili oštećenjem crkvenih objekata, tako i protjerivanjem pučanstva i to u omjeru između 20-95% vjernika - župljana! Posebno je teško pogođeno bosansko-gradiški kraj, zatim kotarvaroški, jajački, sansko-mostski, ključki, prijedorski i banjalučki kraj, gdje je i bilo procentualno najviše katolika. Potpuno je uništeno sve katoličko na području općina Glamoč, Bosansko Grahovo, Bosanska Krupa, Bosanski Novi, Bosanska Kostajnica i Bosanska Dubica. Oko 45% crkvenih objekata je potpuno uništeno, daljnjih 25% je teško oštećeno a još toliko s manjim oštećenjima. Prema našim saznanjima otišlo je za trajno oko 7.500 katolika, a privremeno(!?) se sklonilo još oko 42.000. Momentalno je na cijelom području Bosanske Krajine - prema našim saznanjima još oko 30.000 katolika, ali nažalost s tendencijom daljnjeg iseljavanja, odnosno, privremenog sklanjanja na sigurnije mjesto.

Premda u zadnje vrijeme nema češćih ubojstava civila po našim župama, kao što je to bio slučaj prvih mjeseci ratnog sukoba u BiH, još uvijek se osjeća nesigurnost i strah za goli život. Teška nestašica osnovnih sredstava za život pogoda cjelokupno pučanstvo čitave regije. Zahvaljujući velikim naporima našeg biskupskog Caritasa do sada smo uspijevali nekako prehranjivati i naše vjernike i mnogo pomagati i sve ostale ugrožene ljude, bez ikakve razlike.

Našim ljudima, ali i drugima u sličnim situacijama posebno teško pada psihičko maltretiranje i fizički napori što podnose na obveznim radnim akcijama. Uz tu muku, neizvjesnost u pogledu osnovne zdravstvene zaštite, te ostvarenja drugih osnovnih ljudskih, nacionalnih i građanskih prava - potiču ne rijetke da razmišljaju o odlasku, iako je taj odlazak najčešće u nepoznato, odnosno u ništa bolju i svjetliju budućnost. Veliki broj izbjeglih naših vjernika ili onih koji su se najčešće pred silom iselili - želi da se ponovo vrati u stari kraj, na svoja stara ognjišta - za sada još uvijek bez mogućnosti da to i ostvare.

Hrvatski narodni običaji

CVJETNICA

Posljednja korizmena nedjelja u hrvatskom narodu ima više naziva: Cvjetnica, Cvjetna nedjelja, Maslinska nedjelja, Maslinica itd.

Narodni običaji koji su vezani za Cvjetnicu vezani su za obnovu vegetacije: prikupljanje cvijeća u kojim su se ljudi umivali ili kojim su kitili seoske bunare, te blagoslov cvijeća u crkvi. Sve ovo simbolizira utjecaj probudene snage prirode na čovjeka.

Umivanje u vodi sa proljetnim cvijećem bila je raširena tradicija među Hrvatima. Ljudi su se umivali u cvjetnoj vodi, vjerujući da će im to umivanje donijeti zdravlje i ljepotu. Biljke stavljene u vodu, od kraja do kraja su različite: ljubice, drijenjak, bršljan i sl.

U bosanskoj Posavini postoji običaj kićenja bunara. Bunare kite mladići i djevojke uz prigodne pjesme i postupke. Sličan takav običaj je postojao i na srednjedalmatinskim otocima u nešto izmijenjenom obliku, gdje je naglašeno društveno značenje umjesto magijske u bosanskoj Posavini.

Drugi tradicionalni običaj na Cvjetnicu je blagoslov cvijeća u crkvi. Blagoslov cvijeća ima podrijetlo u pretkršćanskoj pučkoj tradiciji pridavanja posebne moći prvom proljetnom cvijeću. Crkva je preuzela to vjerovanje blagoslovom potvrđujući moć cvijeća, učinila ga je dakle svetim u kršćanskom smislu. Na blagoslov je narod nosio različite biljke. U Bosni su to najčešće grančice crnogorice, dok su na području Jadrana maslinove i palmine grančice. Osim maslinovih grančica u Dalmaciji su ljudi nosili i grančice javera, ružmarina, limuna ili naranče, lovora i dr. U kontinentalnoj Hrvatskoj najčešće se nosi drijenjak, a u Slavoniji rakitove, svibove, vrbove i ljeskové grančice. U novije vrijeme te se vrste biljaka sve češće zamjenjuju cica-macama i maslinovim grančicama.

Narod je blagoslovljenim grančicama pridavao veliku moć. Njihova djelovanja možemo podijeliti u dvije skupine: u jednoj su vjerovanja u boljitak što ga blagoslovljene grančice donose kući, ljudima i plodovima, u drugoj su vjerovanja u njihovu zaštitnu moć, kako za životinje tako i za ljude. Ta su vjerovanja bila raširena u svim hrvatskim krajevima. Blagoslovljene su se grančice čuvale zataknute za nabožne sobne slike, za kućna vrata, za sobnu gredu. Ljudi su ih nosili u polja i u vinograde, u staje, te na grobove. Zaštitna im se funkcija ogledala u zaštiti od bolesti ljudi i životinja, te u zaštiti od lošeg vremena, najčešće groma i tuče, tako što su se zapaljenom grančicom krizali oblaci i rastjerivalo nevrijeme. Blagoslovljene grančice donosile su dobar urod, zdravlje i sreću kućanstvu i ukućanima. Vjerovanje u iznimnu moć blagoslovljenih grančica osobito je raširena u Lici i u okolici Zagreba i Hrvatskom zagorju. Tako, naprimjer, se vjeruje da će blagoslovljena grančica zasadena ispod križa na obiteljskom grobu donijeti uspjeh u poslu. Također, te grančice su se koristile, odnosno ugrađivale u pojedine predmete za kućnu uporabu, alatke itd.

Navedeni običaji sa proljetnim cvijećem mogu se povezati sa sličnim običajima proljetnog ciklusa običaja hrvatskog naroda kao na primjer kićenje plotova, vrata, prozora i drugog, zelenilom i cvijećem o Sv. Jurju i s postavljanjem majskog drveta 1. svibnja. Interesantno je istaći da se taj ciklus kod Hrvata u srednjoj Bosni produžava sve do svetkovine Tjelova ili Brašančeva, kada se vrši kićenje krave.

Ovi običaji su kod Hrvata ostali vezani uz sva tri datuma (Cvjetnicu, Jurjevo i 1. svibnja). Međutim, u Europi oni su ostali vezani samo za 1. svibanj. Tu je riječ o posebnoj europskoj tradiciji provođenja običaja s prvim proljetnim cvijećem što je bila vezana uz različite datume u proljetnoj sezoni. U svim slučajevima ti običaji su imali magijski cilj: prenošenje vitalne snage obnovljene prirode na kuću, ljude i životinje. Prve rascvjetane biljke, vjesnici obnove prirodnoga ciklusa, najava su obnove ljudskog života i pomažu toj obnovi prenoseći svoju zdravu snagu na ljude. Blagoslovljene one postaju još moćnijima, te se zato čuvaju tijekom cijele godine.

M. FRANKOVIĆ

Uskrsni običaji

Uskrsna jaja

Bojenje je jaja vrlo stara tradicija, o čemu svjedoče nalazi u starim germanskim, skandinavskim, slavenskim i kineskim grobovima, kao i činjenica da se baš šarena jaja nekih slavenskih naroda, kao naprimjer Hrvata, Ukrajinaca i Poljaka podudaraju u tehnici šaranja i ukrašavanja.

Značenje uskrsnog jajeta je sveobuhvatno i samo po sebi jasan simbol. Jaja, sa klicom iz kojega se razvija život, je pretkršćanski simbol, a kršćani su ga preuzeli kao simbol novoga i vječnoga života, što ga je Isus najavio i omogućio svojim uskrsnućem za sav svijet. Kršćanska vjerovanja u zagrobni život i kršćanski misterij izjavljenja, stopili su se s pretkršćanskim kultovima prirode. Kao i u nekim drugim hrvatskim narodnim običajima, pretkršćanska i kršćanska simbolika, žive zajedno u simbolici uskrsnoga jajeta.

Bojenje je jaja vrlo stara tradicija, o čemu svjedoče nalazi u starim germanskim, skandinavskim, slavenskim i kineskim grobovima, kao i činjenica da se baš šarena jaja nekih slavenskih naroda, kao naprimjer Hrvata, Ukrajinaca i Poljaka podudaraju u tehnici šaranja i ukrašavanja. Prvi pisani izvor o bojenju jaja kod Hrvata potječe od dubrovačkog pjesnika Mavra Vetranovića iz 16. stoljeća.

Svi europski narodi imaju svoje legende o tome kako je došlo do bojenja jaja, ali su sve vezane uz priču o Isusu Kristu. U Hrvata u Bosni, zabilježena je legenda da je Marija bojila jaja za Isusa kad je bio dijete. Za vrijeme suđenja Isusu, Marija je upravo bojila jaja, htijuci mu ih darovati kao uspomenu na njegovu mladost. Čuvši za osudu, poterala je sa pregačom punom jaja k Pilatu moliti milost za Isusa. U jednom se trenutku pregača razvezala i jaja pokapana njezinim suzama, počela su se kotrljati po zemlji, najvješćujući što se dogodilo. Tako kaže legenda o nastanku običaja šaranja uskrsnih jaja.

Jaja su se za Uskrs ukrašavala u gotovo svim hrvatskim krajevima. Međutim, na nekim hrvatskim otocima, bojenje jaja se još nije udomačilo iako su obvezan dio blagoslovljenog uskrsnog jela. Hrvati u Hercegovini su samo bojili jaja, dok je i bojenje i šaranja zastupljeno u Bosni kao i u središnjoj i istočnoj Hrvatskoj. Bojenje jaja se izvodi priređenim bojama: kora crvenog luka (crvena), johova kora (crna), dok je orahova kora daje zelenu boju. Tek, kasnije su se pojavile industrijske boje. Postoji nekoliko tehnika šaranja jaja. Najstarija je ona pri kojoj se upotrebljavao vosak. Na bijelom ili obojenom jajetu izvodene su šare (ornamenti), te ponovo jaja uranjana u boju i postupak se tako ponavljao više puta, ovisno od količine i vrste boja, koje imamo. U Bosni se pojavilo šaranja jaja perom (kokošijim ili dačkim), pomoću kiseline (salgaraja), a poznato je i stavljanje obojenog jajeta u mravinjak, gdje bi ga mravi išarali utjecajem svoje mravlje kiseline.

Ornamentika obojenih jaja vrlo je bogata, uglavnom biljna i geometrijska sa mnoštvom rozeta, grančica, cvijeća, zvijezda, lišća, vitica... Ponekad su tu i natpisi imena, pozdravi, Ime Isusovo i Marijino.

Uskrsna jaja, neovisno od njihovog ukrašavanja, imala su važne društvene funkcije. Povezivala su osobe različitog spola i različite dobi. Najčešća je bila komunikacija između generacija, tj. darivanje djece jajima. Naročito kod Hrvata u Bosni, mladići i djevojke su međusobno poklanjali jaja u znak simpatije. Prema znanstvenim istraživanjima to vodi podrijetlo iz feudalne prošlosti nekih europskih zemalja, kada su elitni krugovi, razmjnom uskrsnih jaja, potvrđivali prijateljstva i kumstva.

Osim društveno-komunikacijske, jaja su imala i društveno zabavnu funkciju. Naime, u svim hrvatskim krajevima poznate su razne igre sa jajima. Svakako, najraširenija igra je tucanje jaja u kojoj se sudionici natječu čije će jaje biti tvrde. Ova igra je poznata širom Europe. Kao i u svakom natjecanju, i ovdje su česta dovijanja i snalaženja, kako bi jaje bilo što tvrde. Tako je poznato stavljanje jaja u talog kave ili u luk, jer se vjerovalo da na taj način postaju tvrda. Ponekad se je i varalo tucajući se sa drvenim ili kamenim jajetom. Raširena je i upotreba i prvog jajeta, tzv. "pronoska", vjerujući da je ono najtvrdje.

Navedeni običaji sa uskrsnim jajima su izvorne kulturne, umjetničke i etnološke vrijednosti hrvatskog naroda. Hrvatska pisnica (obojeno i našarano jaje), je dosegla visoku umjetničku vrijednost, jedinstvenu u svijetu, tako da je potrebno spriječiti ulazak zapadnih tradicija, kako bi se sačuvali izvorni folklor hrvatskog Uskrsa. Tome mogu doprinijeti kulturne manifestacije, kao što su izložbe i priredbe vezane za ove običaje.

M. FRANKOVIĆ

Iz povijesti hrvatske kulturne baštine

Borba za hrvatski književni jezik

Povijest jednog naroda, njegova sveukupna kulturna baština, narodni običaji i književnost a posebice njegov jezik su uvijek bili i ostaće njegove vidne odrednice i neprocjenljive vrednote, ali i nacionalni atributi. Neosporno i izvjesno je, da su neki periodi njegove povijesti i kulture značajniji i blještaviji od drugih, da nam se, uvijek iznova, nameću svojim tekovinama i plodovima. Za Hrvate je svakako takav period - ilirski ili narodni preporod od 30.-ih do 50.-ih godina prošlog stoljeća.

Borba za hrvatsku riječ u školi, novinama i drugim javnim ustanovama, u kazalištu i književnosti uopće, suprotno tuđinskoj mađarskoj i njemačkoj, pa čak i plemenitaškoj latinštini, dovelo je do nacionalnog osvješćenja Hrvata, dakle još prije više od sto šezdeset godina. U Gajevim novinama, u Danici ilirskoj i drugim publikacijama i knjigama tiskano je mnoštvo stihova, manje ili veće umjetničke vrijednosti, sa domoljubnom tematikom, budnice i davorije, pa će se tako stihovi "Lijepe naše" Antuna Mihanovića sačuvati i do današnjih dana kao himna hrvatskog naroda.

U skladu sa svojim prvim idejama o zbližavanju sa svim, a posebice Južnim Slavenima, ilirci će prihvatiti prvo koncepciju književnog jezika ilirskog, ali će je, kao utopiju, napustiti shvativši da se vještački živo tkivo jezika ne može stvoriti. Ali

plodovi njihovog rada na jeziku Hrvata su nesumnjivo ogromni i nezaobilazni. Nimalo lak zadatak odabira dijalekta koji će biti osnovica književnog jezika riješen je u korist štokavskog, mada su Hrvati i na kajkavskom i čakavskom dijalektu imali veoma bogatu književnost, a voda i teoretičar pokreta Ljudevit Gaj bio rođeni kajkavac. Uz to će Gajeva reforma pravopisa, a posebice pisma - latinice imati dalekosežne posljedice i značiti veliki napredak na tom planu.

Sveukupni rad iliraca na jeziku je, dakle, neobično značajan, a izvjesne tendencije i osobenosti su sačuvane i vidne i u današnjoj koncepciji hrvatskog književnog jezika, kao što je težnja korijenskom pravopisu, čišćenju jezika od stranih riječi i s tim u svezi nastanak kovanica (u ilirskom periodu npr. Bogoslava Šuleka) koje često vrlo uspješno razmjenjuju strane riječi i urastaju u jezičko tkivo hrvatskog jezika.

Na naše bosanskohercegovačke prostore ideje ilirizma i hrvatskog narodnog preporoda oduševljeno su prenijeli književnici - bosanski franjevci. A danas u ovim kriznim, tako prevrtljivim i čudljivim ratnim vremenima, kad se i stav prema kulturi i jeziku jednog naroda često mijenja u skladu sa političkim rješenjima i obrtima, uputno je i korisno vraćati se i podsjećati na svoju kulturnu baštinu, povijest, ali i jezičko blago i njegove vrednote.

Božena ARAPOVIĆ

EXPORT IMPORT

SAN

75000 TUZLA
ul. Rade Peleša 2
tel./fax 075 / 239-888, 239-889
ž. r. 12200-601-14648 SDK Tuzla
dev. r. 257390-2051-00424
Komercijalna banka DD Tuzla

Vjernicima katoličke vjeroispovijesti čestitamo predstojeće Uskrsne blagdane

Čuvajmo se šume!

Ne dobije se isto vaspitanje u gradu i u šumi. Grad je tvrđava, šuma je zasjeda, jedna uliva hrabrost, druga tjera na klopke. Oblik zemljišta navodi čovjeka na mnoga njegova (ne)djela. On je veći suučesnik no što se misli. Kada se nademo pred nekim divljim predjelom osjećamo neko potmulo izazivanje prirode.

Šuma je ponekad opasna za savjest, osobito za nedovoljno prosvijećenu savjest. Savjest može biti gorostas, onda imamo Sokrata i Isusa, ona može biti kepec, onda imamo Andreja i Judu. Sićušna savjest brzo stvara puzavce; mračne šume, trnje, kobno djeluju na nju; ona je podložna tajanstvenom djelstvu rdavih ubjeđenja. Optičke opsje, neobjašnjive obmane, prestravljenost od vremena ili mjesta sve to baca čovjeka u neki strah, poluvjerski, poluzivotinjski, koji u obična vremena prouzrokuje sujevjerje, a u doba nasilja surovost. Halucinacije drže buktinju koja osvjetljava put ubojstva.

Zlikovac živi u vrtoglavi. Čudesna priroda ima dvojak smisao koji zasjenjuje velike umove i zasljepljuje zvjerske duše. Kada je čovjek neuk, kada je šuma puna priviđenja, mrak samoće povećava mrak razuma, otuda ponori u čovjeku. Neka brda, kao jaruge, neke šume uvečer gone čovjeka na luda i svirepa djela. Moglo bi se reći da ima zločinačkih mjesta.

Koliko je tragičnih događaja vidjela naša Bosna i Hercegovina u BiH trouglu: Drina-Sava-Unal?

Široki vidici vode dušu ka općim idejama; uzani vidici rađaju djelimične ideje.

U mržnji koju ispoljavaju djelimične ideje prema općim idejama leži borba napretka.

Zato građani gledajte gdje hodite, još šume su svuda oko nas!!

Pripremio: Božo Banjanin uz veliku pomoć Viktora Igoa

S FRANJEVCIMA, S POVODOM

Dana 19.03.1994. u prostorijama Franjevačkog samostana Svetog Petra i Pavla, održano je predavanje sa prigodnim programom, na temu "Doprinos bosanskohercegovačkih franjevaca u razvoju pismenosti i književnosti".

Uvodni referat podnijela je prof. Vjekoslava Lekić, a u nastavku programa, članovi literarno-jezičke sekcije, u ulogama istaknutih franjevaca, su predstavili život i djelo istih. Dramski umjetnik Vlado Kerošević pročitao je jednu od besjeda. Program je svojom nazočnošću uveličao Ženski pjevački zbor HKD "Napredak", pod ravateljstvom maestra Čestmira Duška, sa solisticom Ivanom Ivaković. Osim sakralne glazbe, posjetitelji su mogli uživati i u zvucima orgulja. Za to je zaslužna prof. Zrinka Andrejaš. Svečanost je na kratko vrijeme bila prekinuta, pojavom člana Predsjedništva BiH gosp. Stjepana Ključića, koji je sve nazočne pozdravio. Na samom kraju, riječ je dobio fra Mladen Jozić, čijim riječima i završavamo ovaj osvrt, PAX ET BONUM!

Ivana KOVAČEVIĆ

Kutak za povrtlare

Da li se i biljke međusobno ne podnose

Znanost je egzaktno dokazala da vrlo male količine tvari jedne biljke utječu na drugu biljku povoljno, nepovoljno ili se odnose indiferentno.

Ova pojava u prirodi, poznata je pod znanstvenim nazivom **ALELOPATIJA**, a tvari koje biljke izlučuju zovu se alelopatskim tvarima (izlučevine korijena, razgrađeni produkti organske biljne mase, tvari u formi gasova i slično).

Iz prakse je također poznato da se pojedini živi organizmi međusobno ne podnose, kao npr. pas i mačka, mikroorganizmi nekih vrsta gljivica štetno djeluju na bakterije i tome slično. Ova međusobno štetna djelovanja u prirodi se dešavaju isključivo između pojedinih vrsta, a nikada unutar iste vrste. Jedini izuzetak ovome je čovjek, kao posebna životinjska vrsta (Homo sapiens), koja se ne podnosi međusobno, iako pripada istoj vrsti. Zbog toga je vjerojatno na redu da ova vrsta izumre slično dinosauru ili mamutu.

Kako nam ovdje nije cilj da analiziramo filozofijsko-biološke fenomene nastanka i nestanka pojedinih vrsta biljaka i životinja na ovoj planeti, to ćemo se ovdje ograničiti na praktičnu primjenu alelopatije prilikom uzgoja kulturnog bilja. Proljeće je doba kada for-

miramo naše vrtove u kojima ćemo uzgajati veći broj kultura, pa bi bilo veoma korisno poznavati koje se vrste povrća međusobno ne "podnose", kako ih ne bi sijali jedne pored drugih ili jedne iza drugih (plodored ili plodosmjena), odnosno kako bi sijali jedne pored drugih one koje se međusobno stimuliraju u plodonosjenju.

Špinat je jedna od kultura koja se najranije sije, pa ga nemojte sijati blizu cikle, jer se ove dvije kulture međusobno ne podnose. U blizini cikle treba sijati crveni luk ili grah (boraniju), a u blizini špinata se može sijati također grah i rotkva, a poslije cvile, na istom mjestu, dobro je sijati karfiol a poslije špinata dobro je na istom mjestu sijati grah, rotkvu i mrkvu.

Paprika će sigurno podbaciti u rodu ako pored nje posijete boraniju ili grah, ali joj kao susjedi odgovaraju špinat, salata i rotkva.

Ako pored krastavaca posijete rotkvicu, nemojte se čuditi što nećete imati niti jedno. Međutim, dobre komšije za krastavce su crveni luk i boranija.

Pored graška nemojte sijati luk

i krumpir, jer će mu ove kulture smanjiti prinos. Grašak voli društvo salate i rotkvice.

U blizini krumpira ne treba sijati grašak i rajčicu, jer će se u njihovoj blizini kod krumpira razvijati sitni plodovi. Kao susjede krumpir voli boraniju, naročito niski grah ili hren. Ove biljke se međusobno stimuliraju i pomažu u razvoju, tako da su rodnije i otpornije na bolesti.

Na rajčicu nepovoljno utječe blizina krumpira, ali i crvenog kupusa, dok salata povoljno djeluje na rajčicu a slično djelovanje ima i prasa.

Često se uzgajivači povrća žale da im je teško odgojiti celer. Zbog toga, evo nekoliko savjeta. Sjeme posijte rano, najkasnije do sredine veljače, a u vrt ga presadite u travnju, u blizini salate, špinata, prase, graha ili rajčice.

Prema našim dosadašnjim saznanjima, najbolji predušjevi za važnije povrtlarske kulture su:

- Za krumpir: tikvice, bundeve, bostan, krastavac, mohunaste kulture i korijenasto povrće.

- Za rajčicu: sve kupusnjače, mohunaste, tikvice i korijenasto povrće.

- Za papriku: višegodišnje trave i djeteline, mohunaste, korijenasto povrće, tikvaste kulture, pšenica i ječam.

- Za kupusno povrće: višegodišnje trave i djeteline, krumpir, rajčica, paprika, mohunaste i korijenasto povrće.

- Za grašak i boraniju: rajčica, paprika, kupusno povrće, krumpir, pšenica i ječam.

- Za korijenasto povrće: paprika, rajčica, krastavac i mohunaste kulture.

- Za krastavac i bostan: paprika, rajčica, krumpir, višegodišnje i jednogodišnje trave i djeteline.

- Za crven luk: paprika, krastavac, bostan i pšenica.

Dobri poušjevi (usjevi u slijedećoj godini) smatraju se:

- Boranija, grah, bamlja, grašak, crveni luk, prasa, bijeli luk i korijenasto povrće su pogodni za usjeve.

- Kupus: bostan, mohunjače, korijenasto povrće i dr. sem kupusnjača.

- Paprika: korijenasto povrće, lukovi i mohunjače.

- Rajčica i patlidžan: kupus, bostan, mohunjače, lukovi i korijenasto povrće.

Husnija OMERČEHAJIĆ

Hortikultura

Uzgoj ruža u kućnom vrtu

Kućni vrt se ne može zamisliti bez ruža. Da bismo još više povećali ljubav prema toj vrsti cvijeća, preporučit ćemo nekoliko praktičnih savjeta u vezi s njegovim uzgojem. U malom vrtu postoje različite mogućnosti za sadnju ruža. Tako možemo posaditi ruže penjačice uz potporanj ili sjenicu. U blizini terase vrlo lijepo izgleda gredica s 20 do 30 ruža polijanti ili floribunda ruža. Jednako tako možemo posaditi dva do tri reda ruža uz vrtni put. Nekoliko grmolikih ruža može se zasaditi u blizini mjesta za sjedenje, a isto tako i ispred kompostiša. Parkovne ruže polijante mogu se saditi i u kombinaciji s cvatućim trajnicama. Plemenite ruže teahybride možemo saditi u povrtnjaku.

Kućni vrt se može pretvoriti u pravi ružičnjak, u prekrasnu idilu boja i mirisa.

Gredica za sadnju ruža mora se duboko prekopati - izrgolati i dobro pognojiti. Najbolje je gnojivo zreli stajski gnoj. Sve ruže sade se tako duboko da mjesto na kojemu su cijepljene dođe otprilike 3 do 5 cm pod zemlju.

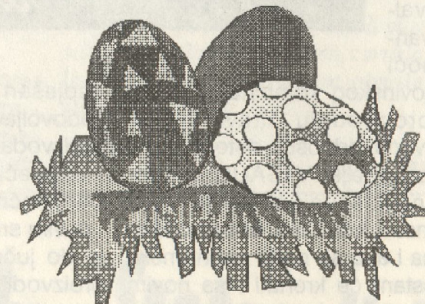
Pri jesenskoj sadnji obrezivanje krošnje otpada. Visoko cijepljenje (stabljašice) ruže nakon jesenske sadnje, saviju se do zemlje i krošnja se ukopa u nju.

U proljeće, potkraj ožujka i početkom travnja ruže se moraju otkopati i obrezati. Izboje vrtnih ruža te parkovnih ruža i ruža penjačica prikratit ćemo na tri do pet pupova. Nakon obrezivanja ruže prignojimo stajskim ili umjetnim gnojem. Od mjeseca lipnja pa nadalje treba pripaziti na razne bolesti i štetnike koji napadaju ruže.

A.P.

Foto Tuzla

75000 Tuzla
Ul. Maršala Tita 30
tel. 33-520

Svim kršćanima
želimo
Sretan Uskrs

Bivša najbolja tenisačica svijeta dobila američko državljanstvo

Monika Seleš - Amerikanka

Miami (Reuter) - Bivša najbolja tenisačica svijeta Monika Seleš postala je američkom državljanicom. Monika Seleš i njena majka Estera prošle su u Miamiu ispitu za prijem u američko državljanstvo, izjavila je Monikina glasnogovornica Linda Dozoretz. Ona je dodala da njena odluka nema političkih motiva, te da će jednog dana zajedno sa svojom obitelji posjetiti Jugoslaviju, zemlju svog rođenja. Njen otac Karolj i brat Zoltan također namjeravaju zatražiti prijem u američko državljanstvo.

U posjeti "Eurostanu" Tuzla

Deset ratnih proizvoda

Tijekom proteklih ratnih mjeseci Uslužno-proizvodno poduzeće "Eurostan" Tuzla je lansiralo deset proizvoda baziranih na domaćim (tuzlanskim) kemijskim sirovinama i domaćoj pameti

"Eurostan" Tuzla - uslužno-proizvodno poduzeće nastalo je u okrilju "Tuzlastana" i sa namjerom da ovu firmu prati proizvođači materijale neophodne za završne radove u građevinarstvu. Međutim, rat i ratne nedaće obustavili su građevinske poslove pa zaposlenim u ovom kolektivu nije preostalo ništa drugo nego da se preorijentiraju na druge poslove. Orijentacija je bila da se u granicama mogućnosti proizvodi ono čega na tržištu nema, a što je i te kako potrebno da bi se u ratnom okruženju preživljavalo koliko-toliko normalno.

"Sve ideje su nastajale u razgovoru sa poslovnim partnerima i prijateljima. Najprije smo dolazili do saznanja čega to nema na tržištu i čemu se može osigurati prodaja. Zahvaljujući razumijevanju i pomoći

Proizvodno-trgovinskog kombinata odlučili smo se za proizvodnju čitave palete kemijskih proizvoda, odnosno deterdženata raznih vrsta", - ističe Željko VAŠALIĆ, direktor "Eurostana", naglašavajući da je ideja svakog pojedinca i kolektiva dobro došla; biće razmotrena i ako se nađe ekonomska računica "Eurostan" će krenuti i sa novim proizvodima, uz otkup tehnologije (patenta) ili uz zajednička ulaganja i dalje poslovanje, kao i podjelu dobiti.

Za nešto više od godine "Eurostan" je patentirao i na tržište lansirao, uz solidnu dobit, deset novih proizvoda i to: "Euroefekt" - tečni deterdžent za pranje posuđa; "Eurobelo" - sredstvo za bijeljenje rublja

(varikina); "Euročistač" - sredstvo za odstranjivanje masnoća u cjevovodima; "Eurosanit" - sona kiseline; "Euroantirost" - deterdžent za skidanje rđe; "Eurosojaj" - sredstvo za pranje sanitarija (vim); zatim pastu za pranje ruku pod nazivom "Europasta"; "Eurona" - krema za cipele; svijeece raznih oblika, veličina i boja, i razvijajući za pozitivno oslojene ploče (tiskarski razvijajući).

Uz profitabilno poslovanje, koliko je u ratu uopće moguće profitabilno poslovati, "Eurostan" nije bježao ni od pružanja pomoći - humanitarnim organizacijama, mjesnim zajednicama,

škola, jedinica Armije BiH, institucijama kulture, zdravstvenim organizacijama i sportskim društvima. Osim toga šest mjeseci se radilo za potrebe namjenske proizvodnje, a kroz ovaj vid proizvodnje i kroz razne donacije utrošeno je više od 100 tisuća maraka.

Bez obzira na to što bi se za "Eurostan" moglo reći da je uspješan kolektiv i u ratu, ovdje se ne zadovoljavaju postignutim. Osvajanje novih proizvoda je svakodnevna tema zaposlenih i takoreći dežurna točka dnevnog reda. Danonočno se traga za novim recepturama i novim sredstvima, pa čak i za one za koje je do jučer bilo nezamislivo da se mogu proizvoditi u Tuzli i tuzlanskom kraju, sa raspoloživim sirovinama i stručnjacima. Najilustrativniji dokaz za taj i takav posao je proizvodnja tiskarsko razvijajući koji su ranije, na jugo prostorima, isključivo proizvodili Slovenci i to zasnovanom na tuzlanskim sirovinama.

N. IVANOVIĆ

Nogomet

Španjolska 0
Hrvatska 2

U srijedu, 23. ožujka u Valenciji je odigrana prijateljska utakmica između reprezentacija Španjolske i Hrvatske. Pred 40.000 vatrenih Španjolaca, hrvatski reprezentativci su prikazali odličnu igru i zasluženo svladali renomiranog protivnika rezultatom 2 : 0. Zgoditke su postigli Robert Prosinečki i Davor Šuker, a vratar Dražen Ladić je obranio jedanaesterac. Hrvatska reprezentacija, pod vodstvom dva ponajbolja nogometna stručnjaka Tomislava Ivićem i Miroslavom Čirom Blaževićem, na najboljem je putu da preraste u veoma kvalitetnu momčad sastavljenu od iskusnih hrvatskih internacionalaca i mladih igrača, koji su se već dokazali u prvenstvu Hrvatske. Ova pobjeda nad reprezentacijom Španjolske utoliko je vrednija jer su Španjolci osigurali sudjelovanje na predstojećem Mundijalu u SAD ove godine, te predstavljaju jednu od najkvalitetnijih nogometnih selekcija Europe. Osobito raduje nastup Roberta Prosinečkog, koji je poslji kratkotrajne neodlučnosti pristao da i ubuduće nastupa u majici s hrvatskim grbom, te je na taj način pobio mnoga zlonamjerna govorkanja o svom domoljublju.

Nadamo se da će hrvatska reprezentacija, pred kojom su kvalifikacije za nastup na nogometnom prvenstvu Europe, predvođena kapetanom Zvonimirom Bobanom, uspjeti da potvrdi svoju vrijednost novim pobjedama i na taj način doprinese afirmiranju hrvatskog sporta na međunarodnoj sceni.

Svim vjernicima i hrvatskom pučanstvu želimo Sretan Uskrs

Na zapadnim obroncima Majevice, smješteno je jedno od najsturenijih naselja HZ SOLI - Drijenča. U prostornom pogledu teritorijalno je povezana sa breščansko-lipničkim područjem. Na području Majevice Drijenča je jedino hrvatsko selo. Iako su na području Majevice pronađeni tragovi ljudskih naselja iz gotovo svih povijesnih epoha, ime sela se prvi put spominje u jednom biskupskom izvještaju iz 1639. godine gdje se spominje "fra Mato iz Drijenče".

Selo Drijenča je veoma prostrano i sastoji se iz zaseoka: Kulice, Martinovići, Dugonje, Brdo, Brčine, Toljaci, Buče, Lučići i Perivoj. Kuće su raštrkane po kosama i stranama oko rječice Drijenčice pritoke Šibošnice i između potoka koji čine njen izvorišni pojas. Radi se o krčevinskom tipu naselja (prostori za gradnju kuća su dobijeni krčenjem šumskih površina), a zaseoci su odvojeni jedan od drugog prirodnim preprekama: potocima i kosama. Zaseoci su opasani manjim ili većim šumskim prostorima brežuljkastog tipa, što čini ove predjele prirodno privlačnim. Najveći zaselak je Buče i po prostoru i po naseljenosti, tako da se odavno Buče vodilo u zemljišnim knjigama kao posebna katarska općina.

Na području Drijenče ima više izvora: Oraščić, Studenac, Buban, Tunjovac; a nazivi njiva su slijedeći: Ovcakuša, Begličakuša, Jasik, Krčevina, Četenište, Močila, Breze, Papratuša, Požarike, Točak, Kovačići, Jarčište, Kruščić, Djeovača, Zarejka, Marga, Miladije, Vrelo, Prosina, Handžikuša, Meljave, Džinduša.

Na cijelom području ima više mjesta na kojima se nalaze stećci (mramorovi). Najviše ih ima u Lučićima te na Buču na lokalitetu "Rokoč". Ovdje za stećke kažu da su "od Rimljana". Na Brdu je staro i novo katoličko groblje, smješteno pored puta. U starom groblju nalazi se desetak nadgrobnika čija forma podsjeća na oblike stećaka usadenika. Na desnoj strani puta koji vodi za zaselak Lučići, na okućnici Mare Ninić, nalazi se lokalitet zvan "kužno groblje". Ima oblik kruga prečnika 7 metara. U sredini

Naselja HZ "SOLI"

Drijenča

kruga nalazi se drveni križ na kome je natpis "Spomen mrtvima". Po pričanjima mještana nekada se na ovom groblju nalazilo više križeva, ali kako su rađeni od drveta to su vremenom istrunuli i pali. Kužno groblje sa jednim preostalim drvenim križem je nijemi svjedok i spomen ljudima koji su u ovom kraju pomrli u naletu kuge, koja je ovdje stoljeću. Inače, kada je riječ o kugi, ona se u vremenu od 16-19. stoljeća javljala 70 puta. Postoji i niz predanja o stradanjima od kuge. Tako postoji predaja da su kugu preživjeli oni koji su se sakrili u ostuge, te da je fratar ispovjerno oboljele preko rijeke.

između Nahivoca i Drijenče, nalazi se kosa Čalija ili Nišan. Po kazivanju mještana tu je neko starinsko groblje. Postoji predaja o svatovima dvojice braće. Zavadili se na Piskavici i svađajući su išli do Nišana, gdje su se potukli i izginuli. Otac izginulih sinova donio ženi (materij glave izginulih sinova i rekao:

"Evo ti dvije snaje".

Veoma čest zemljopisni naziv (toponim) "perivoj" na Majevice postoji i u Drijenči u imenu zaseoka Perivoj. To je grčka riječ, a znači - dvorište, a u hrvatskom značenju to je park. Tu se sreće i toponim "Četenište" (četen - lan). Inače na Perivoju se nalazi srednjovjekovna nekropola.

Stanovnici Drijenče su u potpunosti Hrvati, katolici i dio su veće podmajevičko - sprečanske hrvatske grupe. Pošto sa sjeverne i istočne strane Drijenče kontinuirano se nastavljaju etnički prostori Muslimana i Srba, to se s pravom može reći da područje Drijenče igra značajnu ulogu etničke pregrade u povijesti

Hrvata na ovim prostorima. Domaćih katolika starosjedilaca bilo je sve do 18. stoljeća kada se skupa sa katolicima iz same Tuzle i okoline iseljavaju u Slavoniju i Bačku. Današnje pučanstvo Drijenče su potomci doseljenika iz doline Bosne i iz breščansko-lipničke i sprečanske hrvatske grupe. Prvi došljaci su bili iz

Obodnice, susjednog sela, dva kilometra od Drijenče. I danas, mnoga domaćinstva iz Obodnice imaju svoje zemlje u Drijenči. Potraga za obradivom zemljom rezultirala je krčenjem šuma na području Drijenče odakle nastaje i proces naseljavanja. Ipak se smatra da su selo obnovili došljaci iz Žepča. Godine 1743. bilo je 7 katoličkih obitelji, a do 1768. godine njihov broj je narastao na 25 obitelji. U najstarijem zaseoku Martinovićima više nema tog prezimena. Za vrijeme kuge potpuno je izumro rod Marići.

Prema predanju, nekada je Drijenča bila prostorno mala i kuće su bile pored puta. Mnogi su se odatle premjestili u šume da bi izbjegli pritisak čitluk-sahibija. Ako bi netko u Zoviku ili okolini ubio koga, dovoljno mu je bilo da se skloni u Drijenču pa da izbjegne kaznu. Govorilo se: "Tko ode u vrh Drijenče, njemu nije bilo suda", jer se beg nije usudivao da zade na više.

Splet običaja, nošnji, narodnog života, veoma je razvijen i interesantan, i u potpunosti je identičan sa običajima i tradicijama ostalih hrvatskih naselja Hrvatske zajednice "Soli", sa nužnom napomenom da su mnoge od tih tradicionalnih običajnih vrijednosti nestale, kao što je slučaj i u mnogim drugim sredinama.

Mijo FRANKOVIĆ

Radanje i smrt

Plavokosa žena, uzdignutom desnom rukom u visini glave držala je govor o miru.

- ljudi! Pustite mrtve neka počivaju u miru a vi živi, živite u slozi i ljubavi.

Mej moto života je radanje i ljubav! Čak i kapi rose, koje se od vlažnog zraka sa rijeke nahvataju na razapetoj žici, kao namizani biseri, bore se da što duže ostanu do isparenja. Mi smo stvoreni kao najsavršenija bića prirode i hoćemo da se uništavamo. Zar nije dovoljno prirodnih katastrofi, koje uništavaju ljudski rod. Potresi, poplave, požari, glad i epidemije zaraznih bolesti. Što se događa čovjeku? Da li nestaje ljubavi među ljudima, te teže ka samouništenju?

Pogledajte kakve je samo paklene strojeve stvorio čovjek. Raketne koje dosežu na tisuće kilometara i uništavaju određene ciljeve. Zamislite kakvo bi blagoslanje bilo da se taj novac od naoružavanja, iskoristio

u humane svrhe. Na svijetu ne bi bilo gladnih i bolesnih. Cvijet koji se probija iz zemlje, teži ka rastu i životu, a ti čovječe, savršeni čovječe želiš da siješ smrt. Zbog čega? Što te navodi na to? Uništavaš sebe i druge, koji su bolji od tebe, raznim otrovima. Političar nacionalizmom, zemljoradnik nedozvoljenom količinama pesticida, industrija otpadnim vodama. Ti čovječe koji trebaš ljubiti i čuvati prirodu, uništavaš i rasturaš nečistoću i siješ bolesti i smrt oko sebe. Potvrdi se čovječe. Neka tvoju rušilačku moć zamijeni ljubav, stvaranje i radanje.

Ljudi su otvorenih usta slušali plavokosu, a ona je polako spustila svoju desnicu, završila govor i ostavila ljude da razmisle o svom ponašanju i životu u budućnosti.

Ana MAGAJNE

DTS

Sretan Uskrs svima koji mu se raduju

Iz povijesti Bosne i Hercegovine

Pojava kršćanstva

Crkva u Bosni i Hercegovini od svog početka bila je u sklopu Zapadnog patrijarhata, koji je obuhvaćao čitavu zapadnu Europu, a na istoku cijelu prefekturu Istočnog Ilirika, dakle Balkan do Dunava, odbivši rimsku provinciju Dalmaciju i civilnu diecezu Traciju. Pod Zapadni patrijarhat rimskog biskupa potpadali su i Sardica (Sofija), Filipi, Solun.

Kršćanstvo se je pojavilo u Bosni i Hercegovini već u prvom stoljeću. Sveti Pavao je oko 58. godine radosno javio kršćanima u Rimu da je krajeve oko Jeruzalema i naokolo do Ilirika napunio Kristovim evanđeljem. Pavao je u gradu Filipima, Solunu osnovao prvu kršćansku općinu na europskom tlu. Kršćanstvo je iz ovog vjerskog središta krčilo put i prema sjeverozapadu, te doseglo jugoistočnu Bosnu u I i II stoljeću. Podjela rimskog Ilirika na provincije Panoniju i Dalmaciju s njihovim metropolama u Sirmiumu i Salonu povukla je za sobom i ustanove dviju crkvenih pokrajina sa spomenutim gradovima na čelu kao metropolama. Sjeverna Bosna je pripadala provinciji Panoniji, a poznato je da su već u III i IV stoljeću tu bile biskupije s razvijenim crkvenim životom: Siscia, Sirmium, Mursa, Cibalae. Sigurno je, da je carski i biskupski grad Sirmium vršio jak utjecaj na širenje kršćanstva u sjevernoj Bosni. Međutim, zna se da su vjerovjesnici došli iz Dalmacije, dakle sa zapada, jer prema dokumentima nalazimo na najstarije poznate biskupije vezane sa Salonom kao metropolom. U Dalmaciji je propovijedao u prvom stoljeću Sveti Tito, učenik apostola Pavla, a djelovao je i Sveti Luka, Pavlov učenik i pratilac. Pojedina crkva je bilo i prije nego su osnovane kršćanske općine. U Stridonu, mjestu današnje Dalmacije, rodio se oko 342. godine Sveti Jeronim, najveći učitelj Svetog Pisma. On je bio Ilir, od plemena Dalmata, a već su mu roditelji bili katolici.

Prvi poznati biskup na području Bosne i Hercegovine bio je

Andrija, episcopus bestoensis, koji se spominje u nekim aktima dviju crkvenih sinoda održanih u Salonu 530. i 533. godine. U srcu Bosne, između Zenice i Travnika, bilo je sjedište bestoenske biskupije Bistue Nova, vjerojatno u selu Mošunju. Bila su dva mjesta Bistue: Bistue Vetus i Bistue

Crkva u Bosni i Hercegovini od svog početka bila je u sklopu Zapadnog patrijarhata, koji je obuhvaćao čitavu zapadnu Europu, a na istoku cijelu prefekturu Istočnog Ilirika, dakle Balkan do Dunava, odbivši rimsku provinciju Dalmaciju i civilnu diecezu Traciju. Pod Zapadni patrijarhat rimskog biskupa potpadali su i Sardica (Sofija), Filipi, Solun.

Nova. Bistue Vetus je bila u Varvari kod Rame. Već u petom stoljeću je na tlu Zenice postojala ova crkva, za koju se može sigurno reći da je katedralna. Otkrivanjem njenih ruševina ustanovilo se da je spadala u takozvane dvojne bazilike.

Na području Bosne i Hercegovine bile su još biskupije: biskupija Martari, negdje kod Konjica, blizu Jablaničkog jezera, zatim biskupija Baloe, negdje iznad izvora Sane, blizu Mrkonjić Grada, te biskupije Sarsenterum (Aržano) bliža okolici Mostara (Bišće Polje), Delminium (Duvanjsko Polje) i Naronu.

Godine 64. rimski car Neron započeo je progoniti kršćane, te je 67. dao pogubiti apostolske prvake Svetog Petra i Pavla, a 70. godine je rimski vojskovođa Tito zauzeo i srušio Jeruzalem. Oko 300. godine bilo je najžešće progonoštvo kršćana za vrijeme cara Dioklecijana. Iz tog vremena imamo najviše kršćanskih mučenika bilo na Istoku ili na Zapadu. Krvavi progonoštvo kršćana u Zapadnom carstvu su prestali s carom Konstantinom Velikom, koji je 313. godine dao kršćanima potpunu slobodu. Godine 325. održan je prvi opći Crkveni sabor u Nikeji. Četvrto stoljeće je doba velikih crkvenih učitelja i pisaca.

Provalom Huna 375. godine počinje velika seoba naroda. Godine 380. bizantski car Teodozije je proglasio u svom carstvu kršćanstvo državnim

vjerom. U IV stoljeću rimsko carstvo je počelo slabiti, te je 395. godine podijeljeno na Zapadno rimsko carstvo i Istočno. Ova razdioba bila je jedna od presudnih posljedica ne samo političkih, nego i vjerskih i kulturnih za sva kasnija vremena.

Huni su opustošili Panoniju i

uništili Panonsku Crkvu. Njima su se priključili i Goti. Tih je godina propalo i Zapadno rimsko carstvo (476), a vlast istočno-rimskih careva se protegla i na naše krajeve. Tu su gospodarili naizmjenično Huni i Goti. Kod prve provale Huna u Bosnu stradalo je sve što je bilo katoličko, a u vrijeme druge provale, koju je vodio kralj Teodorik, u Bosni se katolička crkva već počela oporavljati. Podignute su mnoge crkve i osnovane su tri biskupije. Iz tog vremena otkopano je u Bosni oko dvadesetak većih crkava. Bosnom su 537. godine zagospodarili grčko-rimski carevi iz Bizanta.

Vrijedno je spomenuti da je Istočnorimski car Justinijan protjerao istočne Gote i poklonio Svetom Benediktu velike posjede da kod nas osnuje benediktinske opatije i time utvrdi kršćanstvo (oko 540). Među tim mjestima nalazi se i Baloe.

Arheološka otkrića starokršćanskih spomenika u Bosni i Hercegovini su brojna i svjedoče o bujnom kršćanskom životu onih vremena. Starokršćanske spomenike u Bosni i Hercegovini možemo podijeliti na dvije periode:

- prva seže do provale zapadnih Gota, koji su 398. godine pod Alarikom prodrli do Jadrana i uništili mnogo rimskih gradova, uz njih je tada stradalo i kršćanstvo, koje se slobodno razvijalo poslije milanskog edikta (313);

- druga teče od petog stoljeća do dolaska Hrvata u ove krajeve. Najstariji spomenici iz prve periode su iz II stoljeća, pronađeni u Jezerima kod Bihaća, a

najstarije bogoslužne zgrade - dvije kapelice: Vidošćak kod Stoca i Borasi (Vitina).

Od provale Gota do VII stoljeća, otkriven je u Bosni veći broj ruševina kršćanskih crkava. Tu spadaju zenička crkva, zatim brežuljak Gradac, blizu Homolja (Fojnica) nad dolinom Lepenice, na lijevoj obali Drine u Skelanima, starokršćanska crkva u seocu Dabrovinama, te u Podlugovima, Varešu, u dolini Lašve, u Malom Mošunju, brežuljak Crkvina, blizu željezničke postaje Bile, Varošluk (Gornje Turbe), Mejdan blizu Vakufa, Šprage (uz obalu Gornje Vrbanje), zatim u Brezi, Duvnu, Stjepangradu, Potocima kod Mostara, Crkvini kod Šuice, Sarajevu i dr.

Crkva u Bosni i Hercegovini od svog početka bila je u sklopu Zapadnog patrijarhata, koji je obuhvaćao čitavu zapadnu Europu, a na istoku cijelu prefekturu Istočnog Ilirika, dakle Balkan do Dunava, odbivši rimsku provinciju Dalmaciju i civilnu diecezu Traciju. Pod Zapadni patrijarhat rimskog biskupa potpadali su i Sardica (Sofija), Filipi, Solun.

Kad je 379. godine car Gracijan pripojio Istočnoj polovici carstva civilne dieceze Daciju i Makedoniju - sav Istočni Ilirik, osim južne Grčke, papa Damazo je solunskog biskupa imenovao vikarom patrijarha Zapada i postavio ga za posrednika između apostolske Stolice rimske i episkopata Ilirika. To su činile pape IV i V stoljeća. Carigradski biskupi su pokušavali podvrći svojoj vlasti ilirske biskupe. U tome im je pomogao car Teodozije II, koji je 421. godine izdao edikt u prilog carigradskom patrijarhu. Po protestima papā, car Honorije je opozvao taj edikt.

Bosna i Hercegovina pripadajući provinciji Dalmaciji, nije ušla u okvir Istočnog carstva. Ona je ostala uz Zapad, koji ju je kristijanizirao i ostavio u njoj jake tragove svoje kulture, što potvrđuje da se nije našao nijedan kršćanski spomenik grčkog jezika, nego samo latinskog.

Avarskim pustošenjem i kasnijim seobama slavenskih plemena i naroda u današnje naše krajeve stradala je i Crkva. Uništene su metropolije Sirmium (528.) i Salona (614.), te nestale sve spomenute biskupije na našem tlu.

Pripremio: J.N.

Iz povijesti tuzlanskih Hrvata

Političke stranke

■ Piše: Anto CIGELJEVIĆ

Iako se nitko od njih nije izdigao u vodeću političku figuru izvan lokalnih okvira, stvaranjem Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i njezinog političkog sustava, brojni Hrvati Tuzle, osobito trgovci, zanatlije, državni činovnici i pripadnici slobodnih profesija - odvjetnici, liječnici i drugi, ubrzo su postali odlučujuća snaga u društvenom životu grada i njegove okolice, pa su počeli da stvaraju političke stranke. U prvim godinama života u zajedničkoj državi bili su još uvijek vezani za ranije političke krugove s centrom u Sarajevu. Kasnije su se sve više uklapali u borbu protiv velikosrpske hegemonije i centralizma i povodili za postojećim strankama čija su se sjedišta nalazila u Zagrebu. Tamo je najveći dio intelektualne hrvatske omladine bio na studijama a pristupao je tamošnjim organizacijama i angažirao se u njihovom radu.

Prvih godina Kraljevine SHS tuzlanski Hrvati bili su pod političkim utjecajem bosanskih franjevaca ili isusovaca. Ali, i u njihovoj sredini počinje višestranačje. Jedni se okreću prema građanskim političkim a osobito oni siromašniji prema radničkim strankama.

Tako su Anto Tadić, veletrgovac drvetom i Marko Tomić, Mijo Putić i više drugih odvjetnika, sudaca i činovnika odvojili od pravaško-frankovačkog kruga, koji je među Hrvatima bio dominantan uoči i nakon prvog svjetskog rata, i prihvatili politiku Stjepana Radića. Frankovačku politiku je napustio manji broj zanatlija Hrvata, zajedno sa zanatlijskim radnicima i prišao socijalističkoj i komunističkoj organizaciji. Kod nekih se ovaj prijelaz nije potpuno izrazio, pa se jačanjem ustaškog utjecaja počinju kolebati ne znajući na koju će stranu. Poznati trgovci, kao što su bili zlatar Pervan i Štitić, vlasnik knjižare Kamenjašević i nekoliko vlasnika vinarskih radnji, uglavnom podrijetlom iz Dalmacije i Hercegovine, pred sam drugi svjetski rat aktivizirali su se kao frankovci, a zatim i kao ustaše. Njihovi sinovi postaju stožernici, logornici i slično. Izborni uspjeh Pučke i Težačke

Prvih godina Kraljevine SHS tuzlanski Hrvati bili su pod političkim utjecajem bosanskih franjevaca ili isusovaca. Ali, i u njihovoj sredini počinje višestranačje. Jedni se okreću prema građanskim političkim a osobito oni siromašniji prema radničkim strankama.

Glavni izvor radne snage za tadašnje gospodarstvo bili su siromašni seljaci tuzlanske okoline, najviše iz hrvatskih sela: Husina, Lipnice, Bistarca, Lukavca, Par Sela... Ta sela su davala glavninu rudara Tuzle. To što su im kuće bile na selu i što su se neki od njihovih ukućana bavili poljodjelstvom ili bili članovi kmetских zadruga, nije mijenjalo ništa njihov bijedni položaj. Oni su bili eksploatirani, lili su krvavi znoj, bolovali i rano umirali od

Težačka, dobile 8.473 glasa, čime su zauzele treću poziciju po broju ukazanog im povjerenja od ovdašnjih građana i seljaka. Tada je na izbore izašlo ukupno deset stranaka (osim Hrvatske pučke i Hrvatske težačke, Demokratska, Radikalna, Komunistička, Zemljoradnička, Jugoslavenska muslimanska organizacija, Socijaldemokratska, Srpska narodna i Nezavisna muslimanska), i bilo je izabrano 14 zastupnika.

Zbor HSS-a u Tuzli

U ljeto 1927. godine na velikom zboru HSS u Tuzli, za vrijeme govora Stjepana Radića izbio je sukob. Izazvao ga je dr. Niko Nikić, bivši Radićev stranački prvak, a tadašnji ministar šuma i ruda. Nikić je u Tuzli i došao da pokvari zbor na Vilsonovom trgu. Iz Živinica Nikić je poveo šumske radnike i jedan broj rudara i stavio se na čelo te kolone. Zbor je bio masovan. Pored stranačkih pristalica, zboru su prisustvovali i drugi građani Tuzle s namjerom da vide i čuju dobrog i hrabrog govornika Stjepana Radića. U međuvremenu nikićevci su na čelu krenuli u jurš. U općoj tuči jedan je jurišnik poginuo, a bilo je dosta ranjenih. Radića su njegove pristalice ubacile u fijaker i odvezle u Bistarac gdje je uskočio u vlak i otputovao. Među razbijačima zbora nije bilo Srba ni Muslimana. Razbijači su bili oni koje je Nikić pomagao dozvolama za sječu šume i izvoznicima soli. Time je Nikić htio dokazati da je jedan dio članstva uz njega.

M. F.

tuberkuloze, reumatizma, iscrpljenosti i drugih opakih bolesti. Po selima tuzlanskog okruga u cjelini i po srezovima pojedinačno, seljaci su se, zato, počeli sve više radikalizirati. Hrvatski seljaci na južnim padinama Majevce masovno su se aktivizirali i zahitjivali su od svojih političkih čelnika da ih vode u borbu protiv hegemonije reakcionarnih krugova Beograda, da putem anti-feudalističke orijentacije postignu nacionalnu slobodu. Zahvaljujući tome, građanske stranke su pronalazile u njima glavni izvor članstva i glasačkog tijela, političku snagu.

Stoga je posve razumljivo da su u izborima za Ustavotvornu skupštinu 1920. u tuzlanskom izbornom okrugu stranke sa hrvatskim predznakom, Pučka i

ku bosanskohercegovačkih rudara 1920. poznatom kao Husinska buna, i navodnog ubojstva jednog žandarma. Kerošević je kandidiran u zagrebačkom izbornom okrugu. Zagrebački sud potvrdio je kandidatsku listu Republikanskog radničko-seljačkog bloka, koji je formiran uoči parlamentarnih izbora, a čiji je nosilac bio Juro Kerošević. Prema tadašnjem Ustavu Kraljevine SHS, on bi, u slučaju da bude izabran za narodnog zastupnika, morao biti pušten na slobodu. Međutim, izborni teror vlasti i prijetnje žandarmerije seljacima a poslodavaca da će otpustiti svakog onog radnika koji bude glasovao za listu Republikansko radničko-seljačkog bloka onemogućili su zagrebačku ideju Stjepana Radića da spase Juru Keroševića daljeg tamnovanja u jednoj od najtežih tamnica Balkana.

Nakon bune, Husino je stalno pod paskom policije i na udaru organa vlasti, u njega režim nije imao nimalo povjerenja, ali su zato hrvatske političke stranke dobile masovnu podršku Husinjana koji su na izborima 1923. i 1925. svi glasovali za kandidate opozicione Radićeve republikanske stranke. Radić se kasnije odrekao svog republikanizma.

Tako je bilo 27. siječnja 1927. kada su održani izbori zastupnika za oblasnu skupštinu.

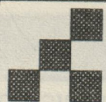
Ljeta 1927. u Tuzli je, na Vilsonovom trgu (danas Trg oslobođenja), zakazan veliki zbor Hrvatske seljačke stranke. Zbor je bio masovan. Prisustvovali su mu ne samo radićevci već i drugi Tuzlaci koji su htjeli da čuju dobrog i hrabrog govornika. Radić je govorio sa tribine ispred Gradske vijećnice.

Godinu dana kasnije, kada je u Narodnoj skupštini u Beogradu, nakon žučne rasprave, srpski zastupnik Puniša Račić revolverskim hicima ubio Pavla Radića, Stjepana Basaričeka i ranio Stjepana Radića koji je od toga nakon par dana umro, to je izazvalo ogorčenje među Tuzlacima, ne samo Hrvatima.

nastaviće se

Suradujte u svom listu
Hrvatski Glasnik

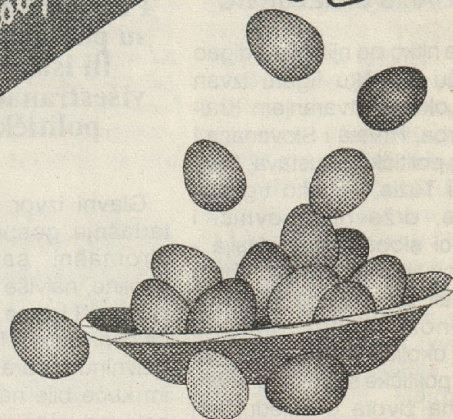
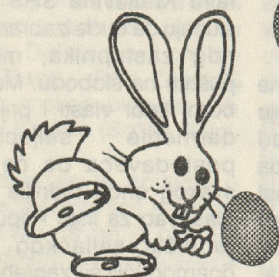
D.O.O.

SOLI

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI
ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU
"SOLI" TUZLA

Ul. Mije Koroševića 26 75000 Tuzla
Tel. centrala: 075 213-222, 236-336, 232-221

NAŠE ODLIKE SU:
ZNAJES, POSLOVNOST, SIGURNOST
NAŠA I VAŠA ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST

Prigovor na vođenje istrage Mršiću i Vajandu

Novom vještaku se naredjuje da nalaz uradi za mjesec dana a istraga već traje četiri mjeseca.

Odvjetnik gospodina Mršića i Vajanda, Konjić Rifat, stavio je prigovor na postupak istrage. Mršić i Vajand su pritvoreni 19/03/93. Naredba za vještačenje spoljnotrgovinskog poslovanja DD TDI, povjerena je vještaku, mr Daca Kadriji 18/01/94, dva mjeseca nakon pritvora.

Vještak je sudu i strankama dostavio odgovor na šest točaka, kako mu je naloženo, 14/02/94.

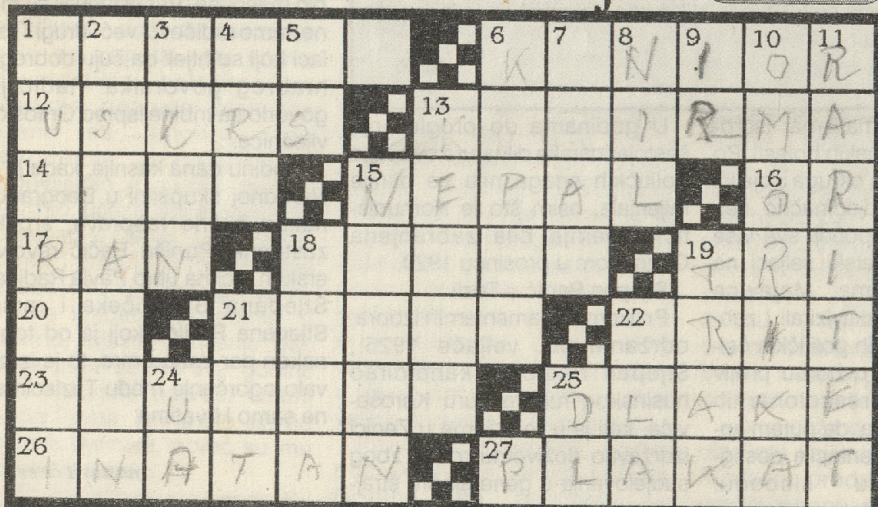
Javni tužilac je zatražio dopunu nalaza i naredbom od 15/03/94 istražni sudija određuje novog vještaka, mr Fazlović Arifa. U naredbi vještaku Fazloviću ne navode se pitanja na koja treba odgovoriti, već se navode točke rješenja o sprovođenju istrage. Za izradu nalaza i mišljenja dat mu je rok od mjesec dana, a pošto već protiče četvrti mjesec pritvora, istraga se neće završiti za pet mjeseci. Ostaje nejasno što je sa nalazima prvog vještaka, mr Daca Kadrije i zašto se ne vrši dopuna njegovog nalaza kako je zatražio javni tužilac.

Drugi vještak, mr Fazlović već je dao dva nalaza u ovom krivičnom predmetu. Prilikom sačinjavanja

nalaza, Fazlović niti jedan dokumenat nije predočio okrivljenima, čak okrivljene nije ni vidio. Nasuprot tome, prema navođenju samog vještaka Fazlovića, u njegovim nalazima čitavo vrijeme učestvuje Srbić Ivan, glavni svjedok optužbe. Optuženi su na nalaze Fazlovića dali pismene prigovore. On, na primjer, u svome nalazu prilaže račun za naftu po cijeni od 10, odnosno 25 DM potpisan od Srbić Ivana, a onda tim cijenama množi količine svih poluproizvoda, toluena, lakog benzina, itd. U drugom nalazu, umjesto da utvrdi stvarnu nabavnu cijenu toluena, vještak uzima cijenu koja uopće ne postoji. Radi se o toluenu čiji je vlasnik "Hempro" Gradačac, koji je u DD TDI bio samo uskladišten.

Očigledno je da će trebati izvršiti i treće vještačenje po trećem vještaku. Pritvor ulazi u peti mjesec. Radi se o vještačenju poslovanja DD TDI koje je, prema Rješenju o sprovođenju istrage, ukupno trajalo pet mjeseci.

Glasnikova križaljka Br. 16

Robert Štraus

VODORAVNO: 1. vrsta minerala 6. velika ptica, strvinar 12. predstojeći blagdan 13. vrijeme pripreme za Uskrs (Časni post) 14. napad, navala 15. država u Aziji 16. staroperzijski novac 17. prijevremen 18. jedan obrtnik 19. jednoznačenast broj 20. slovo staroslovenske azbuke 21. mediteranski mirišljavi grm 22. jedan mineral 23. izazivačvrenja 25. vlas, kosa (množ.) 26. prkosan 27. veliki štampani oglas

USPRAVNO: 1. arapski narod u Sahari 2. kem. element 3. riječna riba 4. gutljaj 5. stari grad u Kilikiji 6. vrsta mirodije 7. vozni red 8. velika afrička rijeka 9. auto oznaka za Alžir 10. drvo iz porodice borova 11. rijetkost 13. vozilo za artiljer. municiju 15. ukrasna biljka 18. odijelo starih rimljana 19. sunčeva zraka 21. poljska avio kompanija 22. konjički odred, eskadron 24. uzvik nestrpljenja 25. rimskim brojkama "550"

Rješenje iz prošlog broja:

VODORAVNO: 1. KAPETA 6. PALETA 12. AMENT 13. MONOTON 14. VARA 15. GENI 16. RT 17. ULM 18. KATON 19. ITI 20. RG 21. PUTAR 22. IZUM 23. MANEKEN 25. AMARO 26. AMATER 27. SOPRAN

USPRAVNO: 1. KAVURMA 2. AMALGAM 3. PERM 4. ENA 5. LT 6. PONOR 7. ANIN 8. LOI 9. ET 10. TORTURA 11. ANTIMON 13. METAN 15. GATER 18. KUKE 19. IZAR 21. PET 22. IMP 24. NA 25. AO

Hrvatski Glasnik
Informativno politički dvotjednik

• Glavni i odgovorni urednik: mr. Ljubomir Aždajić • Osnivač i izdavač: HKD "Napredak" • Redakcija: Ozrenskog odreda bb Tuzla, tel. 23 69 81, Fax 23 13 50 • Tehničko uređenje i priprema: Hrvatski Glasnik • Tisak: "INZIO" • Žiro račun kod Kreditne banke DD Tuzla: dinarski: 807020-0/7521-55-00082-3, devizni: 72700-0/7521-07-00008-0 • Cijena za inozemstvo 3 DEM

612-499